МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 8 (2633) | Ера, 25 январь, 1962 шу. | Мах 2 кеп.

18 МАРТА СССР Лакхехьара СОВЕТ ХОРЖ

Шин беттал кІезигагІа ха мара яц СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хула ди хьатІакхача йисар. Вай мехка масса миІинге кийчо еш латт хІанз цу лоархІамеча политически кампанена. Шерра дІадоладеннад из гІулакх вай республике а. КПСС XXII съезда решенешеи цо тІаийцача парте кердача Программои дегаш гІоздаьха болча советски наьха политически а къахьегама а хьинар цІакха а ца хиннача тайпара айденнача хьалашка дІаболабеннаб из болх укх шера.

1958 шера хержар СССР Лакхехьарча Совета хІанзара состав. Цу хана денз диъ шу даьннад. Цу кІеззигача хана доккхий толамаш даьхад советски наха халкъа боахама деррига доакъош дегІадоаладеш. Дикка алсамбаьннаб вай Даьхен экономически низ, лакхъеннай цун промышленность, тоалуш латт юрта боахам, деррига дуне цецдоаккхаш дегІаденад Іилма, техника, культура, тоалуш йоагІа бахача наьха хьал-торо.

Шийн хьамсарча Даьхенах а доккхача хьаькъалцеи бІубеннеи вай мохк Ленински новкъа коммунизмага бугача Коммунистически партех а еча дега ондонах дегаш хьалдиза ба советски нах хІанз, кердача хоржамашта шоаш накъа болхаш. Парте кердача Программа сийлен идеяша сийрда даьккха да Советий мехка деррига вахар, миллионаш болча советски наха Даьхе хозъе хьегаш дола къан цар уйлаши. Коммунистически парте, дІаяхача хана а санна, парте боацача болхлошца, ахархошца, интеллигенцеца барта а йолаш чакхдоахаргдолча хьатІадоагІача хоржамаша кхы а чІоагІагІа айдергда коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсаме советски наьха хьинар.

КПСС XXII съезд хинначул тІехьагІа хул хІанзара хоржамаш. Цудухьа цун идеяша маяххара, КПСС Программа принципай ларда тІа чакхдаргда хІанзара хоржамаш. Цу вай заман эггара сийлахьарча документа тІа белгалдаьккха да халкъа представительства формаши хоржама система' принципаши тІехь-тІехьагІа тоаянза ярг ца хилар. Советий болх тоабара а тІехь-тІехьагІа дукхагІа керда низаш паччахьалкхенна доал деча юкъеозара а, хІара хоржамаш массаза хул депутатий кхоалагІа дакъа кердадаккха дезаш да. Эггара дикагІа бола, къахьегама фронте шоаш денал долаш хилар гучадаьккха бола, керда а пайдане а долчоа хадданза тІакхувш бола нах, опыт йолаш бола организатораш, Коммунистически парте гІулакхa эггара чІоагІагІа мутІахьа бола болхлой, ахархой, къахьегама интеллигенце викалаш хоржаргба къахьегамхоша шоай парламенте. Шеко яц халкъо хержача викалаша, шоаш паччахьалкхенна керте дІаэттача Даьхенна хьалхашкара шоай декхар сийленца кхоачашдергхиларах.

Денгара денга яржаш латт вай республике хоржама кампани. Къамий Совете а Союза Совете а хоржамаш дара йола Нохч-ГІалгІай АССР округай хоржама комиссеш чІоагІъяьй, вІашагІйохкаш латт участкай хоржама комиссеш, оттаеш латт харжархой спискаш. Цхьабакъда, кхы а дукхагІа да дІахо деза балхаш. ЧІоаггІа оарцагІъяла езаргья партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей уж балхаш бокъонца чакхдахара. Участкови хоржама комиссештеи агитпункташтеи помещенеш дІахьожаяр, ужаш кийчъяр, депутаталла бола кандидаташ белгалбахар, кхы мел дола балхаш дар — иштта да хоржамашта кийчо еш а уж чакхдоахаш а дІахо деза балхаш.

Цу балхашта юкъе цхьаккха а бац лоархІаме боацаши ца беш бита йиш йолаши. Партийни, советски организацеш декхарийла я дІадахача шерашка хоржамаш деш Іоаьлча опытах пайда а эцаш хоржамашта бокъонца кийчо яра шоай де деза гІулакхаш сихха белгалдаха а ужаш тІехьа ца тетташ кхоачашде а.

Боккха лоархІам болаш да харжархошта юкъе шерра массово-политически болх боаржабар, агитпунктийи агитколлективайи болх сихха тоабар. Цу балхацара эггара лоархІамегІа дар парте Программеи КПСС XXII съезда исторически решенеши наха дІайовзийтар, хІаьта иштта семилетка диълагІча шера плани Къилбаседа Кавказерча юртбоахамхой зональни совещане хьалхашка оттадаь декхараши толамца кхоачашдара къахьегамхой оарцагІбахар да.

Хоржамашта хьалхара политически агитаци советски паччахьалкхен чура а арахьара а политика наха дІайовзийтара тІаерзаяь хила еза. Лекцеш, беседаш, докладаш еш харжархой дІакхетабе беза Советски паччахьалкхен керттера декхар сага йоакхо ярах, Даьхен экономика лакхъярах, деррига дунен тІа машар чІоагІбарах латташ хиларах. Бокъонца дІакхета а беш дувца деза къахьегамхошта парте Программах, советски демократе принципех. Иштта дІайовзийта еза парте белгалъяьха планаш, хІара советски сага новкъостал де деза уж планаш кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме ше малагІа дакъа лаца дезаш ва ха. Агитационни балха керда формаш леха еза, бизза пайда эца беза йолаш йолча формех, берригача къахьегамхошта юкъе бе беза политически болх, хІара сага тІакхача веза агитатор. Хоржамашта кийчо яра ханнахьа дІаболабаьб шийн болх Грозперча Ленински райкомо. Укхаза дуккха керда агитпункташ хьайийлай, дуккха керда нах агитационни балха юкъеэзаб, шерра боаржабаьб агитационни болх.

Цхьабакъда, ала дезаш да республикерча дуккхача партийни организацеша агитационни болх бокъонца дІаболабаь ца хилар. Цхьайолча агитпункташка хІанз а лоталац сарахь лампаш, геттара ледара лел харжархошцара индивидуальни болх. ХІара городе, хІара юрта, хІара квартале, улица тІа шерра дІабоаржабе беза политически болх.

КПСС XXII съезда решенеш кхоачашъеча даьхача кердача толамашца накъа баха лерхІ вай республикерча къахьегамхоша хоржамаш хулача денна. Цу хоржамаша хьахьокхаргья партен халкъеи йохаргйоаца цхьоагІо.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА IX СЕССИ

Укх шера 23 январе Грозне пионерий Двореце хилар Нохч-ГІалгІай АССР шозлагІа хержача Лакхехьарча Совета IX сесси. Сессе дийцар ер дешаш:

1. 1962 шера Нохч-ГІалгІай АССР халкъа боахам дегІабоалабара Паччахьалкхен планах.
2. 1962 шерарча Нохч-ГІалгІай АССР Паччахьалкхен бюджетахи 1960 шера бюджет кхоачашъярахи.
3. Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чІоагІдар.

Лакхехьарча Совето чІоагІйир № 39 йолча Чернышевски хоржама округеи № 107 Автурински хоржама округеи гІолла юкъера дІабаьннача депутаташта меттел Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержача А. А. ХЛЕСТКОВЕИ, А. Г. ЦВЕТКОВЕИ полномочеш бакъъярах йола мандатни комиссе председатела, депутата Г. Я. ЧЕРКЕВИЧА яь доклад.

Хьалхарча дешах доклад йир республика Госплана председатела, депутата Е. В. БРЫКСИНА, шоллагІча дешах — республика финансай министра, депутата Б-Г. Д. ДАРСИГОВА. «1952 шерарча халкъа боахама планахи бюджетахи, 1960 шера бюджет кхоачашъярахи» содоклад йир республика Лакхехьарча Совета бюджетни комиссе председатела, депутата Т. Г. СЕМЕНОВАС.

Докладаш ювцаш пренеех къамаьлаш дир депутаташа Б. Ф. САЙКО, К. ШЕПИЕВАС, Б. Д. ДАВЫДОВА, С. А. ПЛИЕВА, Т. Б. ЛЕТКОВСКАЯС, Ш. Ш. ЭПЕНДИЕВА, М. Ф. АРТЕМОВАС, Н. А. АСХАБОВА, Х. А. ТОРИЕВА, Д. Ш. ЭЛИХАНОВА, республика моттигерча промышленноста министра А. В. ВИСАИТОВА, Наурски райисполкома председатела Н. С. САВВИНА, республика коммунальни боахама министра А. Т. ДЕГАЙ, Советски райисполкома председатела А. А. АБДУЛЛАЕВА.

Дийцача дешаех доаггІаш дола законаши соцамаши тІаийцар Лакхехьарча Совето.

Сессе балхах йола отчет кепа теха хургья хьатІайоагІача номер тІа.

Яхь йолаяьрий ХЬАЛХАРА ТОЛАМАШ

«Малгобекнефта» НПУ 2-ча мехкдаьтта промысла коллективо 1962 шера лакхара декхараш тІаийцад, шийн тІахьехам хьаллаца, аьнна Нохч-ГІалгІай АССР промышленни предприятей берригача болхлошка, инженерашка, техникашка, гІулакхерча нахага кхайкарал а даьд.

Ишта декхар тІаийцача 2-ча бригада болхлоша къовсам болабаьб шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа. БоагІ-боагІача моттигашка болхлой дІа а оттабеш, дІаболабир цар шоай болх. Тхо цхьан сменах болх бе доладаларца дувзаденна, къаьнара структура тхона кхоачамбеш яцар. ВІаши дага а даьнна, оаха лаьрхІар, бригадера подучасткаш дІа а яьха, воккхагІа вола оператор Кондратьев Павел Михайлович керте латтача оборудованена ремонти монтажи ю звено вІашагІйолла. Операторий-обходчикий звенона керте оттавир воккхагІа вола оператор Левшин Виктор. ВоккхагІа волча оператора М. Б. Алдаева тІадожадир транспортага хьожилга, материалаши инструменташи лелаелга.

Цу гІулакхех боккха пайда боалаш хилар юххьанца денз гучадаьлар. Бизза болх беш чакхдоал балха ди, лакхъеннай къахьегама овсарле. Оборудованена деш дола гІулакх а дукхка дикагІа тоаденнад. Арахьара новкъостал доацаш дукха болх бе йиш хилар тха 105—3-гІеи 98—3-гІеи коллектораш хувцара а цар чура мехкдаьтта хьагулдара а.

Къаьнарча скважинашка болх беш долча оаха цхьанна минута диццалийтац тхоай чухьара кхоачамаш. Январь бетта оаха чакхъяьккхача 4 геолого-технически мероприятех совнагІа итташ тоннаш мехкдаьтта даьккхар. Ер шу доладелча денз планал совгІа 50 тонн мехкдаьтта даьккхад оаха.

Скважинашта лаьтта кІал ремонт еча тха болхлоша яхьа юкъе а баха, къахьегама толамаш совдоах. Ремонт дикагІа а ю, спуско-подъемни операцеш ярга йода ха кІезиг а еннай. Цу тайппара № 188-4 йолча скважине болх беча мастера И. А. Кушнаренко кулгалдеча лаьтта кІал ремонт еча бригадо оттаьча нормал 3,5 сахьат хьалхагІа йистеьккхар ремонт. Из карагІдоал болх дика вІаштІехьбаьккха хилча.

Балха нормаш 120—130 процент кхоачашъю лаьтта кІал ремонт еча мастера Ю. Белхароева бригадо а. Цига къаьстта дика къахьег А. Широкова, З. Белхароева, тракториста Б. Лысова.

Къаьстта дика къахьег тха оператораша-ремонтникаша. ЧІоагІа воча хьала тІа яр № 1 йолча насоснера мехкдаьтта хьалувца ловушка. Цига оарцагІбахийтар Л. Русакевич, А. Оздоев, Г. Малунеев, кхыбараш. Цхьаккха хало ца къовсаш шоай де йиш мелъяр дир цар, хІаьта из бахьан долаш тІадам Іо ца бодаш соцадир мехкдаьтта.

КПСС XXII-ча съезда исторически решенеша дегаш ураоттадаь болча мехкдаьтта доахача 2-ча бригада членаша шоаш тІаийца декхараш сийленца кхоачашду. СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш деча денна кердача къахьегама толамашца накъа а болхаш, планал совгІа 200 тоннал кІезигагІа доацаш мехкдаьтта даккха аьнна дош деннад.

И. СЫЧЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ № 2 йолча мехкдаьтта промысла 2-ча бригада мастер.

МагІалбикахой кхайкаралла жоп а луш

«Малгобекнефта» НПУ шоллагІча коммунистически къахьегама промысла коллективо даь кхайкарал чІоагІа раьза хинна хьаллаьцар Надтеречни района «Гвардейский» совхоза болхлоша. Цу кхайкаралла жоп а луш семилетка диълагІча шера бІаьстан балхаш толамца чакхдахара чуйнна юртбоахама техника тоаеш, дІаде фу цІендеш, кхашка кхо дуллаш боахк совхоза къахьегамхой.

№ 6 йолча тракторно-полеводчески бригада ремонт е езаш хиннача 12 тракторах геттара дика ремонт яь йистеьккхай 10 трактор. Шоашкарча тракторашта ханнахьа а дика а ремонт ярца белгалбаьлар Усманов Хумад, Ташаев Мовсар, Умаров ТІахІир. Юхейисача шин трактора ремонт еш ба Яхаев Ахьяди Килаев Мухадин. Иштта кийчъеш латт юртбоахама инвентарь а.

ДІадувш дола фу дика хилар чІоагІа лоархІамера гІулакх долга а ховш, бІаьсти дІаюврггйолча культурай фу цІендеш боахкача къахьегамхошта юкъе хІара денна балха нормаш тІехкхоачашъю Джагаева Вайдата, Бесултанова Тумиша, Арсангириева Умидата, иштта кхычар а.

— ХІара гектара тІара 18—20 центнер кІаи 30—35 центнер фуалъяьхача хьажкІийи йоаккхилга — ишта да тха бригадо луш дола дош, — йоах № 6 йолча тракторно-полеводчески бригада бригадира нов. Умаров Іаьлас.

П. ИВАНОВ.

ЛЕНИНГРАД. Кировски завода коммунистически къахьегама расточни участка болхлоштеи Тынец-под-Сазавой яхача (Чехословакия) къаман предприятех йолча металлургически завода чехословацко-советски доттагІлен цІерахча социалистически къахьегама бригаданеи юкъе чІоагІа доттагІал деннад. Шоайла яхье латтача цу шин коллектива письмош ухийт дІа-юха, шоай вахар, къахьегама толамаш дувцаш.

Сурта тІа: коммунистически къахьегама участка мастер В. Н. Бутрюков чехословацки доттагІашкара дена письмо дешаш воал.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР Лакхехьарча Совета хоржамашка

Нохч-ГІалгІай АССР-агара Союза Совет хоржача округай хоржамий комиссеш чІоагІъеш дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

«СССР Лакхехьара Совет харжара Положене» 43, 44, 45 статьяша яххача тайпара Нохч-ГІалгІай АССР-агара Союза Совет хоржача округай хоржамий комиссеш чІоагІйойла общественни организацейи, къахьегамхойи, обществайи ер викалаш юкъе а болаш:

№ 434 йола Грозненски хоржама округ

Хоржама комиссе председатель **Калугин** Михаил Иванович — Нохч-ГІалгІай АССР мехкдаьттаи химически промышленноста болхлой профессиональни союза областной организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Чентиева** Джаца Марем — Нохч-ГІалгІай историеи, меттеи, литератураи Іилма-тохкама института Іилман а технически а болхлой коллективагара.

Хоржама комиссе секретарь **Осипенко** Николай Федорович — город Грозне Заводской района коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе членаш:

Кошевая Светлана Афанасьевна — город Грозне Ерригсоюзни Коммунистически Кагирхой Союза Ленински района организацегара.

Межидова Махьмада Машура — Нохч-ГІалгІай дарбан болхлой профессиональни союза областной организацегара.

Мельникова Валентина Семеновна — город Грозне № 25 йолча юкъерча школа коллективагара.

Олейников Леонид Денисович — «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене бурув деттача контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Соломин Василий Владимирович — Къилбаседа Кавказа машиннаькъа Грознерча станце вагонни депо болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Тазуев Шерипа Мовлади — «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене 3-гІа мехкдаьтта промысла болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Хамдиев Хасин — «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене телемеханизированни промысла болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Чербижева Батырбека Іайшет — город Грозне № 3 йолча хІамаш тегача фабрика болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

№ 435 йола Гудермесски хоржама округ

Хоржама комиссе председатель **Моллаев** Кагира Сульян — Нохч-ГІалгІай юрта боахамеи заготовкайи болхлой а гІулакхерча наьха а профессиональни союза областной организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Абдусаламов** Абдусалама Шуаип — Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза колхозхошкара.

Хоржама комиссе секретарь **Скрипченко** Юлия Яковлевна — просвещене лакхерча школа, Іилман учрежденей болхлой Гудермесски района профессиональни союза комитетагара.

Хоржама комиссе членаш:

Вересова Валентина Георгиевна — Наурски района «Победа» яхача комсаш лелаеча совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Гидизова Хьамида Меды — Надтеречни района «Гвардейский» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гІулакхерча нахагара.

Гудаева Ахьмада Зоя — Веданарча районни юкъарча, юкъерча школа-интерната коллективагара.

Кузьмина Клавдия Ивановна — Каргалински района «Октябра 12 шу» яхача колхоза колхозхошкара.

Павлюченко Дмитрий Афанасьевич — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза колхозхошкара.

Сулейманов Аюп — Ножай-Юрта района Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза организацегара.

Тепсаев Хамдулла Хьамид — Советски района больнице коллективагара.

Эльтиева Хавра — Курчалоевски района Ленина цІерахча колхоза колхозхошкара.

№ 436 йола Сунженски хоржама округ

Хоржама комиссе председатель **Истратов** Александр Владимирович — «Сунжанефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Мальсагов** Ювсапа Осман — Наьсарен района «Назрановский» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гІулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе секретарь **Филатова** Надежда Александровна — Сунженски района Орджоникидзевски юкъерча школа коллективагара.

Хоржама комиссе членаш:

Акбулатова Аиисат — Урус-Мартана района «Горец» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гІулакхерча нахагара.

Аслаханов Асхьаба Ахьмад — Нохч-ГІалгІай республика заготовкай управлене ялат дІаийдеча Аргунски пункта коллективагара.

Бокова МурцІалий Маржан — МагІалбика зона «Ингушский» яхача совхоза болхлошкара, юртбоахама специалисташкара, гІулакхерча нахагара.

Долаков Ахьмада Муса — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Первомайски района организацегара.

Еланский Тимофей Васильевич — «Малгобекнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене транспортни контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Ильясов Джабе Лукман — паччахьалкхен учрежденей болхлой профессиональни союза Урус-Мартана района организацегара.

Фоменко Ираида Степановна — Шаьла района больница коллективагара.

Хариков Тазе Абуязид — Ачхой-Мартана района коммунистически организацегара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.
г. Грозный, 1962 шу 19 январь.

Агитпунктай болх дика вІаштІехьбаьккхаб

Дика кийчъяьй Грозненски районе хьайийла агитпункташ. ХІара дийнахьа балхара мукъабаьлча агитатораша еча беседашка ладувгІа, керда газеташи журналаши деша, шахматехи шашкехи ловза, кастта хургдолча СССР Лакхехьарча Совета хоржамех йолча консультацешка ладувгІа гуллу цига дукха къахьегамхой.

Харжархошта юкъе шерра агитационно-пропагандистскии массово-политическии болх дІаболабаьб Толстов-Юртарча, Первомайски яхача станицерча, Виноградово юртарча агитпункташкарча агитатораша.

Массайолча хана дукха нах гуллу Толстов-Юртарча агитпункте агитатораша-пропагандисташа еча беседашка ладувгІа. Из болх къаьстта дика лелабу агитатора нов. Тангиева. «Коммунизм хьалъе езараш а коммунизме даха дезараш а вай да» яхача темаех а вай мехка бахача наха Советски Конституце енна йоккхий бокъонаш ювцаш а беседаш яьй цо. Ше еш йола моллагІа беседа совхоза хьалхашка латтача сийлен декхаращца бувзам болаш, производстве хьалхара моттигаш лелаерий опыт дІайовзийташ ю агитатора. Масала, совхозе хьалхле лелаеча коа тІара оалхазараш леладеча Хусаинова Совдата даьха толамаш дувцаш, опыт дІайовзийташ къамаьлаш даьд цо.

Харжархошта СССР Лакхехьарча Совета хоржамех дола Указ дІадовзийташ, КПСС XXII съезда решенеш кхоачашъяра вай сийлахь декхар долга дІахойташ беседаш яьй совхоза агитатораша нн. Дахаева, Попача, иштта кхыбараша.

Дика вІаштІехьбаьккхаб агитационни болх Первомайски станицерча агитпункте. Укхаза каст-каста харжархошта тайп-тайпара темаех беседаш, докладаш ю, лекцеш еш, хІаьта болх беш справкай стол да. Цига моллагІа шоашта эшача хаттара консультаци эца йиш я къахьегамхой. Агитпунктерча агитаторех къаьстта дикагІа болх лелабу харжархошца нов. Шагаева. Цо производственни бригадашка, фермашка, агитпункте харжархошца лелабу болх дика вІаштІехьбаьккхаб. Харжархошта беседа ялехьа вай мехкарча колхозерча вахарах факташ а кхувлаш ю цо моллагІа йола беседа.

Агитационни болх дика вІаштІехьбаьккхаб агитатораша нн. Ахвердовас, Заречнаяс, Писковс, иштта кхыбараша.

Кастта хургдола СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш дикача производственни толамашца дезде лаьрхІад Грозненски района къахьегамхоша.

А. СОРОКОУМОВ.

Боккхача безамца

СССР Лакхехьарча Совете дергдолча хоржамашта йоккха кийчо еш латт Надтеречни районе. Тха районерча юртий Советаша хоржама участкай доазонаш къоастадаьд, харжархой спискаш оттаеш латт. Районе вІашагІъеллача 16 агитпункта заведующеш чІоагІбаьб КПСС райкома бюрос.

Юххьанцарча партийни организацешка цІаьхха хьажа а хьежа, чІоагІъяьй агитаторий спискаш, нах бахача моттигашка хьехама болх беш 400 совгІа агитатор ва хІанз.

Тха районерча дикагІа болча агитатораша милице болхлочо Тимуркаев Руслана, хьехархочо Сидоровская Долореса, районни бувзама отделене болхлочо Алиханова Хадижата, кхычар, болхлой балха болча моттигашка баь ца Іеш, уж бахача моттигашка хІара цІагІа а бу хьехама болх.

КПСС XXII-ча исторически съездо политическии къахьегамеи хьинар кхы а чІоагІагІа айдаьча хьалашка ю хІанз паччахьалкхен лакхехьара органаш харжара ей йола кийчо. Тха районерча къахьегамхоша творчески хьинар айденна а болаш яхь лелаю кердача шера къахьегама овсарле лакха йолаши цІенеи болх бар духьа. Цар шоашта хьалхашка декхар оттадаьд Даьхенна мамогга дукхагІа мехкдаьтта, ялат, хьайбай продукташ яла, аьнна. Уж патриотически уйлаш практически гІулакхаща кхоачашъю цар. Цхьа ди додац мехкдаьттахоша мехкдаьттеи гази яккхара план тІеххкхоачаш ца еш, «Надтеречный» яхача совхоза цхьоалагІча отделене хьакхарч лелаеча фермерча болхлоша укх шера паччахьалкхенна дІаденнад 230 центнер хьакхий дулх.

ДикагІа бола болхлой хоржамий комиссешта юкъе хоржаш йола собранеш дика чакхъяьннай районе.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дар — лоархІамегІа йола политически кампани. Из доккха гІулакх бехктокхаме а цІенхаштта а кхоачашде деза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Г. РУМЯНЦЕВА,
КПСС Надтеречни райкома политически дешара кабинета заведующи.

Кийчлуш ба шоай парламент харжа

КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра, семилетка диълагІча шера кхы а дикагІа толамаш дахара чІоагІа къовсам лоаттабу Урус-Мартана района къахьегамхоша.

Къахьегама хьинар айдеш ба СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш дара хьакъехьара хоам. Хоржамий сийна кердача къахьегама совгІатаца накъа бахара шерра социалистически яхь яьржай района совхозашкарча, промышленни предприятешкарча къахьегамхошта юкъе.

Районе дика кийчо яьй хоржамашта. Массайолча юрташка агитпункташ хьайийлай, уж ерригаш а дика болх беш я хІанз. ХІанзале харжархой спискаш оттаяь яьннай юрта Советаш.

Къаьстта агитационно-массови болх дика вІаштІехьбаьккхаб Оалхазар-Юртарча агитпункта коллективо. Агитатора Ахмадов Дадаша КПСС XXII съезда чІоагІъяьча кердача Программах лаьца, СССР Лакхехьарча Совета хоржамий Указ арадаьнначул тІехьагІа кастта хургдолча хоржамий ди дувцаш массехказа беседаш яьй харжархошца.

Иштта дика болх вІаштІехьбаьккхаб Алхан-Юртарча «Горец» яхача совхоза центральни усадьберча агитпункте а. Цу агитпункте харжархошта деша тайп-тайпара литература, керда газеташи журналаши, хоржамех дола брошюраш да. Хоржамех лаьца тайп-тайпарча темах беседаш ю агитатораша Хамзатов Ариса, Исмаилов Резвана, Зукарниев Вахас, иштта кхыбараша а.

Агитационно-массови болх дикагІа лелабара хІара итт цІа чудоагІача квартале агитатор хьожаваьв. Цу гІулакхо торо хулийт хІара цІагІа вахача сага хоржамех йола «Положени» дІайовзийта.

ХІанз районе хоржама кампани лакхарча боараме дІаяхьара еррига юрта Советаш, агитатораш оарцагІбаьнна, цу гІулакха де мел деза балхаш деш ба.

М. ДРЕВЕЦКАЯ,
Урус-Мартана райисполкома секретарь.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Къамий Советe деча хоржамашта йолча окружной хоржамий комиссешта юкъе бахийта Нохч-ГӀалгӀай АССР-гара нах чӀоагӀбара хьакъехьа

«СССР Лакхехьарча Советe деча хоржамий хьакъехьарча Положене» 47, 48, 49 статьяшка хьежжа Къамий Советe деча хоржамашта йола окружной хоржама комиссеш чӀоагӀйойла Нохч-ГӀалгӀай АССР-гара общественни организацейи къахьегамхой обществайи ервикалаш юкъе а болаш:

№ 563 ЙОЛА ЛЕНИНСКИ ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Галкова** Галина Федоровна — текстильни яйгачеи промышленноста болхлой профессиональни Союза Нохч-ГӀалгӀай групповой комитетагара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Ахматханов** Исраила Зака — Нохч-ГӀалгӀай республикански профессионально-технически образоване управленерча преподавателашкара, болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе секретарь **Петренко** Антонина Михайловна — город Грозне Ленински районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе членаш:

Албогачиев ГӀаьзе Дауд — «Красный молот» яхача завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Барзнева Эльде Касират — город Грознерча № 1 йолча хӀамаш тегача паччахьалкхен фабрика болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Гладких Георгий Андреевич — М. Ю. Лермонтова цӀерахча Нохч-ГӀалгӀай республикански драматически театра артистийи технически болхлойи коллективагара.

Забаринский Павел Петрович — Грозненски мехкдаьтта института профессорско-преподавательски составагареи студенташкареи.

Заикин Иван Алексеевич — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза город Грозне Ленински районни организацегара.

Попова Валентина Максимовна — Грозненски консервни комбината болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Турчин Григорий Николаевич — Грозненски гаражни автотракторни ремонтни оборудоване заводерча болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хубаев Джабраила Микаил — Грозненски 1-гӀча городской больница коллективагара.

№ 564 ЙОЛА ЗАВОДСКОЙ ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Семенова** Татьяна Георгиевна — Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Бабуков** Александр Георгиевич — Грозненски мехкдаьтта Ӏилма-тохкама института Ӏилман болхлошкара, болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе секретарь **Новиков** Иван Ионович — гӀишлош яреи гӀишлой материалаш еча промышленностеи болхлой профессиональни Союза Нохч-ГӀалгӀай областной организацегара.

Хоржама комиссе членаш:

Ахильгов Османа Ахьмад — город Грозне Галантерейни фабрика болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Вайрадян Валентина Григорьевна — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза город Грознерча Заводской районни организацегара.

Вахаев Висе Рамзан — город Грозне Заводской районни коммунистически организацегара.

Дудникова Серафима Тихоновна — Нохч-ГӀалгӀай совнархоза мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста Управлене производственно-товарни контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Казюпа Николай Николаевич — Нохч-ГӀалгӀай совнархоза мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста Управлене автотранспортни контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Керимов Кермий Янарса — Нохч-ГӀалгӀай совнархоза Грозненски химически завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Клименко Лидия Алексеевна — Грозненски крекинг-завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Лечиев Исрапил — Нохч-ГӀалгӀай совнархоза гӀишлой Управлене № 7 йолча гӀишлой-монтажни управленерча болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

№ 565 ЙОЛА ОКТЯБРЬСКИ ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Зубков** Виктор Никифорович — город Грозне Октябрьски районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Мальсагов** Дошлакъий Якъуб — город Грозне Октябрьски района № 57 йолча юкъерча школа коллективагара.

Хоржама комиссе секретарь **Матвеев** Александр Сергеевич — Къилбаседа-Кавказа машинникъа № 131 йолча гӀишлой-монтажни поезда болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе членаш:

Ахмадов Хьусейн — Нохч-ГӀалгӀай совнархоза мехкдаьтта чакхдоахачеи газовойи промышленноста управлене транспортни контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Берсанов Абусалмана Муса — Грозненски электромеханически завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Галкина Вера Степановна — город Грозне Красни Креста общества Октябрьски районни организацегара.

Гусакова Татьяна Николаевна — Къилбаседа-Кавказа Грознерча станце болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Краснова Татьяна Александровна — «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене автоматика цеха болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Овечкина Валентина Николаевна — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза город Грозне Октябрьски районни организацегара.

Салтаев Солтий Эда — Нохч-ГӀалгӀай моттигерча промышленноста министерства № 1 йолча химически завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хораев Ваха — «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене телемеханизированни промысла болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара.

№ 566 ЙОЛА СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Головенко** Василий Дмитриевич — город Грозне Старопромысловски районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Эсенбаева** Мухтара Тамара — культура болхлой профессиональни Союза Надтеречни районни организацегара.

Хоржама комиссе секретарь **Ованесова** Эрселия Михайловна — «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене транспортни контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе членаш:

Алиев ХӀарон — Надтеречни районерча «Гвардейский» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Ахлуева Нахапа — Надтеречни района Надтеречни дулха-шурий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Арсанукаев Арсанакъий ВахӀид — Нохч-ГӀалгӀай совнархоза транспортни машиностроене завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Горепекин Александр Данилович — «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене № 2 йолча мехкдаьтта промысла болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Найденов Владимир Николаевич — «Грознефтеразведка» яхача треста тохкама кӀоарга бурув деттача ӀаьлиЙ-Юртарча контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Цыганков Иван Георгиевич — «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене скважинашта капитальни ремонт еча цеха болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Чербижев АртагӀа Махьмад — мехкдаьттаи газовойи промышленноста комплексни автоматика Ерригсоюзни Ӏилма-тохкамеи проектно-конструкторски института Грозненски филиалерча болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Шерстобитова Валентина Власовна — «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене бурув деттача контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

№ 567 ЙОЛА ГРОЗНЕНСКИ ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Васильков** Федор Иванович — Грозненски районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Мусханов** Ахьмада Саьлам — Курчалой районерча «Сельхозтехника» яхача районашта юкъерча объединене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе секретарь **Харитонова** Лидия Александровна — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе членаш:

Гагаева Гагий Дука — Грозненски районни коммунистически организацегара.

Гамбулатова Хижан — Курчалой районерча «КПСС XX-гӀа съезд» яхача колхоза колхозхошкара.

Заитова Амнат — Грозненски опорно-хьокхама совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Исаев Михаил Зайпулаевич — Грозненски района хьу чакхйоахача Ермоловски комбината болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Лащенко Елена Васильевна — Курчалой районни больница коллективагара.

Османова Хьасана Марет — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Грозненски районни организацегара.

Подлужный Дмитрий Федорович — юрта боахамеи заготовкайи болхлой а гӀулакхерча наьха а профессиональни Союза Нохч-ГӀалгӀай областной организацегара.

Эдильханов Шомсади — Курчалой района «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозхошкара.

№ 568 ЙОЛА ГУДЕРМЕССКИ ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Братчик** Федор Петрович — Гудермесски районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Хусихаджиев** Дадаш — Нажай-Юрта района Орджоникидзе цӀерахча колхоза колхозхошкара.

Хоржама комиссе секретарь **Харужева** Фетина Ефимовна — Гудермесски мехкдаьтта промыслови управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе членаш:

Абдулшаидов Юназ — Нажай-Юрта районни коммунистически организацегара.

Абзотов Аюпа Бухари — Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Абубакаров ГӀани — Гудермесски района «Гудермесский» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Гурманаев Жаьбар-Солта — юрта боахамеи заготовкайи болхлой а гӀулакхерча наьха а профессиональни Союза Нохч-ГӀалгӀай областной организацегара.

Мусхаджиева Рукъет — Гудермесски районни Красни Креста общества организацегара.

Трубицын Дмитрий Дмитриевич — Эскараи, Авиаценеи, Флотаи новкъостал деча Ерригсоюзни добровольни общества (ДОСААФ) Гудермесски районни организацегара.

Умникова Анна Максимовна — просвещенеи, лакхерча школаи, Ӏилман учрежденейи болхлой профессиональни союза Нажай-Юрта районни организацегара.

Феоктистова Наталья Романовна — «Чечингстрой» общестроительни треста № 2 йолча гӀишлой управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

№ 569 ЙОЛА НАЬСАРЕН ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Мальсагов** Арсмака Арсмак — Наьсарен районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Тебоев** Хоасбота Ӏабазбик — МагӀалбика городской коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе секретарь **Мерзлякова** Мария Ильинична — культура болхлой профессиональни союза Наьсарен районни организацегара.

Хоржама комиссе членаш:

Агиев Ӏаддалий Махьмад — «Малгобекнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене № 1 йолча тохкама кӀоарга бурув деттача контора болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Барахоев Мухтара Муса — Нохч-ГӀалгӀай республикански заготовкай управлене Наьсарен-Вокзалерча мельнични завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Дидигов ИбрахӀима Хожа-Ахьмад — «Чечингстройтреста» № 3 йолча гӀишлой управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Кациева Дреса Калимат — Первомайски района Ленина цӀерахча колхоза колхозхошкара.

Меленчук Раиса Дмитриевна — «Малгобекнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене № 1 йолча Ленина орден лелаеча мехкдаьтта промысла болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Салатов Дадий Наурдин — город МагӀалбика юххерча «Ингушский» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Халдихароев Махьмада Зяудин — Эскараи, Авиаценеи, Флотаи новкъостал деча Ерригсоюзни добровольни общества (ДОСААФ) Первомайски районни организацегара.

Червов Александр Филиппович — мехкдаьттаи химически промышленноста болхлой профессиональни Союза Нохч-ГӀалгӀай областной организацегара.

№ 570 ЙОЛА НАУРСКИ ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Варлашкин** Василий Вениаминович — Наурски районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Горяйнова** Зоя Ивановна — Шелковской районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе секретарь **Мастюкова** Зинаида Кирьяновна — Наурски района 11 шерарча Наурски школа коллективагара.

Хоржама комиссе членаш:

Басханова Кенисат — Наурски района «Терский» яхача жа леладеча совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Бачаев Абусупьян — Шелковской района колхозий юкъарча ремонтни мастерской болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Картавцев Петр Гаврилович — Каргалински района «Октябра 12 шу» яхача колхоза колхозхошкара.

Кривко Дарья Романовна — Каргалински района Каргински чхьагӀар доаккхача завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Крохина Полина Алексеевна — Шелковской района племенной жа леладеча «Шелковской» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Назаров Никифор Ефимович — Наурски района «Россия» яхача колхоза колхозхошкара.

Недоводей Мария Петровна — Шелковской района Ленина цӀерахча колхоза колхозхошкара.

Савенков Константин Васильевич — Наурски района комсаш лелаеча «Комсомольский» яхача совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

№ 571 ЙОЛА СУНЖЕНСКИ ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Шумилов** Василий Арсентьевич — Сунженски района XIX-ча партсъезда цӀерахча колхоза колхозхошкара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Алханов** Гумахай Хамбулат — Ачхой-Мартана районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе секретарь **Бондаренко** Клавдия Дмитриевна — Сунженски районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе членаш:

Белгороев АртагӀа Орцхо — Нохч-ГӀалгӀай автотреста Орджоникидзевски автобоахама болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Бородацкий Иван Михайлович — «Сунжанефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Вакуло Лидия Алексеевна — Сунженски райпищекомбината болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Зенцова Надежда Семеновна — Ачхой-Мартана района комсаш лелаеча «Новосельский» яхача совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Мальсагова Баудина Баята — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Ачхой-Мартана районни организацегара.

Хабаева Мино Азимовна — Сунженски района Ленина цӀерахча колхоза колхозхошкара.

Чагаев Хьасана Имран — Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Усатова Мария Николаевна — Ачхой-Мартана района «Самашкинский» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

№ 572 ЙОЛА УРУС-МАРТАНА ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Ибриев** Сайдий СаӀид-Эмин — Урус-Мартана районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Якушин** Иван Павлович — Советски районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе секретарь **Апалькова** Галина Федоровна — просвещенеи, лакхерча школаи, Ӏилман учрежденейи болхлой профессиональни Союза Урус-Мартана районни организацегара.

Хоржама комиссе членаш:

Астемирова ӀайнаӀ — Урус-Мартана районерча «Красноармейский» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Барзукаева ӀайнаӀ — Урус-Мартана районерча «Горец» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Мимбулатов Ӏабдул-Ӏазим — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Советски районни организацегара.

Симанович Анастасия Дмитриевна — Урус-Мартана района тхьамкийн махоркаи Ерригсоюзни института Нохч-ГӀалгӀай опорни пунктерча болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Тамаев Фату — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Урус-Мартана районни организацегара.

Тимуркаева Тамара — Советски района Кирова цӀерахча колхоза колхозхошкара.

Умхаев Амади — Урус-Мартана района Йоккхача-АтагӀарча юкъерча школа коллективагара.

Элиханов Шахмарзий Дауд — Урус-Мартана района Мичурина цӀерахча совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

№ 573 ЙОЛА ШАЬЛА ХОРЖАМА ОКРУГ

Хоржама комиссе председатель **Костюк** Михаил Кондратьевич — Нохч-ГӀалгӀай совнархоза гӀишлой управлене № 3 йолча гӀишлой-монтажни управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Кебиев** Ӏабдул-Хьажий Махьмад — Ведана районни коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе секретарь **Чагаева** Ӏабдуллий Нюра — просвещенеи, лакхерча школаи Ӏилман учрежденейи болхлой профессиональни Союза Шаьла районни организацегара.

Хоржама комиссе членаш:

Акмурзаев Ӏабдулбек — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Шаьла районни организацегара.

Джамалаев Юнай Тата — Шаьла района «Джалка» яхача совхоза болхлошкара, юрта боахама специалисташкара, гӀулакхерча нахагара.

Идрисов Канташа Эми — Эскараи, Авиаценеи, Флотаи новкъостал деча Ерригсоюзни добровольни общества (ДОСААФ) Шаьла районни организацегара.

Казалиева Насехий Разита — просвещенеи, лакхерча школаи, Ӏилман учрежденейи болхлой профессиональни Союза Ведана районни организацегара.

Каунова Таисия Васильевна — Шаьла районни коммунистически организацегара.

Петкевич Бронеслава Станиславовна — Ведана районни больница коллективагара.

Хадушев Маско — Ведана района Ленина цӀерахча колхоза колхозхошкара.

Эдильгиреева Мухьаде Тумиша — паччахьалкхен учрежденей болхлой профессиональни Союза Шаьла районни организацегара.

Нохч-ГӀалгӀай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

г. Грозный, 1962 шера 20 январь.

СЪЕЗДА ИДЕЯШ НАХА ЮКЪЕ

Районни партийни актива собранешка, юххьанцарча партийни организацешка, болхлойи гӀулакхерча наьхеи собранешка съезда итогаш шоаш ювцаш, съездо исторически хьехамаш кхоачашдергдола хаьдда декхараш белгалдоах Нохч-ГӀалгӀай столицерча коммунисташеи парте боацарашеи.

Шоай ударни вахта дӀахо хьош болча Грознерча къахьегамхоша ханал хьалха 25 декабре кхоачашйир семилетка кхоалагӀча шера заданеш. 1961 шера план ханал 15 ди хьалхагӀа кхоачашйир Ленински районерча къахьегамхоша. 14 декабре денз семилетка диълагӀча шера чотах къахьегаш ба «Старогрознефта» буровикаш. Ханал тоъал хьалха ювлаш болх беш я мехкдаьтта чакхдоахача установкай дуккха коллективаш.

ХӀанзарча этапе партийни организацей идеологически балха юкъе эггара лоархӀамегӀара а сийлахьара а декхар да партсъезда материалашта, КПСС кердача Программана пропаганда яр.

Уж исторически документаш арадаьннача хьалхарча деношке а денз шерреи массе а оагӀорахьареи идейно-кхетама болх дӀаболабир городе. Нах дикагӀа тӀехьабоахаргболча идейни средстваех пайда а эцаш, города партийни организацеша наха болх беча а уж бахача а моттигашка царна съезда материалаш дикагӀа дӀайовзийтаргйолча тайпара вӀаштӀехьбоаккх шоай болх.

Промышленни предприятешка, гӀишлошка, транспорте, учрежденешка политически дешара системе съезда материалаш, КПСС Программеи Устави Ӏомаеш 36 эзар гаргга коммунисти парте боацараши ба. Цхьабакъда, дешара шу дӀадолалучча хана вӀаштӀехьдаьккхача партийни дешара гӀулакхо кхоачамбергболаш дацар болхлойи гӀулакхерча наьхеи съезда решенешцарча хьашташта. Из бахьан долаш парторганизаце кхы тӀа а вӀашагӀъеллар КПСС XXII-ча съезда материалаш Ӏомаяра йола 121 кружок. Масала, Совнархоза чуйоагӀача гӀишлош еча управлене автотранспортни конторе юххьанца вӀашагӀъелла 265 саг дешаш а волаш 18 кружоки семинарски группеи мара яцар, хӀаьта октябрь — ноябрь бетташка кхы 8 кружоки 6 лекторийи вӀашагӀйолла йийзар, хӀана аьлча съезда материалаш Ӏомае безам болаш эзар болхло хилар автотранспортни конторе.

Пропагандистий резерв кийчъяра болх шерра боаржабаьб городе. Из болх бу КПСС райкомаша, марксизма-ленинизма сайрийнарча университета, нефтяноии педагогическийи института общественни Ӏилмай кафедраша, КПСС горкомо, политически Ӏилмани кхетамаш доаржадеча общества республикански отделене.

Съезда материалаш Ӏомаяра пропагандисташта методически теоретически новкъостал кӀезига дац общественни хьисапе вӀашагӀъеххача политически дешара кабинеташа. ХӀанз городе болх беш 28 я уж. ТӀахьожам чӀоагӀагӀа лоатгабу политически кружокашеи теоретически семинарашеи беча балха. Съезда материалаш Ӏомаяра гӀулакх дикагӀа вӀашгӀехьдаккхара пропагандисташта новкъостал дар духьа кӀиранна цкъазза партийни активацара бӀарчча группаш ухийт КПСС райкомаша.

Практикаца теори айхха ювзаялийта гӀерташ йолча Ленински, Октябрьски, Заводской районий партийни организацеша декхар оттадаьд политически просвещене системе деша багӀача дуккхача наха укх шеррехье а къахьегама толашагӀа йола методаш Ӏомаергйола гӀулакх вӀаштӀехьдаккха, аьнна. Цудухьа лаьрхӀад, юххьанцарча экономически школашка съезда материалаш Ӏомаеча хана производства новаторий балха опыт деша багӀарашта дӀаӀомаелга вӀаштӀехьдаккха. Хьалха латта къахьегама приемаш Ӏомаелга духхагӀа новатораша болх бечча моттиге вӀашагӀдолларгда. ХӀанз производстве хьалха латтараш деша багӀарашта лекцеш еша кийчбеш я КПСС райкомаш.

Производства доккхий кхоачамаш гучадоахаргдола лоархӀамера форма я экономически конференцеш. Укх шера уж тайпа дуккха конференцеш е лаьрхӀад къаьст-къаьста машиностроителашца, мехкдаьтта чакхдоахача болхлошца, машиннаькъахошца, автотранспортерча болхлошца, гӀишлонхошца, мехкдаьтта доахача промышленностерча болхлошца. Теоретически конференцеш а я хургйолаш.

Дика лел городера къахьегамхой КПСС XXII-ча съезда делегаташца вӀашагӀбеттабалар. ЧӀоагӀа безам тӀабахе ладувгӀ городе бахача наха, болхлоша, интеллигенце, студенташа XXII-ча съезда балхах лаьца делегаташа дувцачунга.

Съезд йолаялале хьалхагӀа а, къаьстта съезд чакхъяьнначул тӀехьагӀа а городе чӀоагӀъеннай лекционни пропаганда.

Лекцеш дукхагӀа еша яьннай КПСС горкома, райкомий лекторски группаш. Лекторски группайи общества отделенейи балха керттера декхар да хӀанз КПСС XXII-ча съезда материалаштеи парте кердача Программанеи пропаганда яр. Цу темаех лаьца 1600 лекци йийшай къахьегамхошта. Шерра даьржад циклашка хьежжа лекцеш ешилга.

КПСС горкомеи райкомийи лектораш цехий, участкай, смений, бригадай болхлошта гаргаозаш, дика форма я йоккхийча предприятешка лекционни денош дӀакхахьар. КПСС XXII-ча съезда материалаш йовзийташ цу тайпара дӀадихьад 50 совгӀа ди.

Бахача наха уж баххача моттигашка еш йола лекционни пропаганда чӀоагӀъяр духьа цӀагӀа лектореш вӀашагӀъехх партийни организацеша.

Нах бахача моттигашка беча агитационно-массови балха центр агитпункташ я. ХӀанз хоржама участкашка болх беш 100 гаргга агитпункт я. Цига кердаяьккхай гойтара агитаци, агитаторашеи агитпунктташкарча советий членашеи дежурство лелаелга вӀаштӀехьдаьккхад, съезда материалех лаьца даим лекцеш еш, докладаш ю.

Белгалбе беза № 14 йолча школе вӀашагӀъеллача Ленински районерча массаза болх беча агитпункта дика болх.

Бахача нахаца болх бар духьа 32 агитатор къоаставаьв нефтяной институтеи школайи парторганизацеша. Царна массаза а теоретически методически новкъостал хул. Укх шера 15 инструктивно-методически совещани яьй агитаторашца, бахача наха юкъе агитатораша беча балха учет лелаю агитпункто.

Черноречье яхача поселке бахача наха юкъе массе оагӀорахьара политически болх бу нов. Воронов заведующи волча агитпункто.

Съезда материалашта пропаганда еча а уж дӀайовзийтача а чӀоагӀа дакъа лоац дуккхача партийни организацеша.

Белгалбаккха мегаргболаш болх баьб Октябрьски районерча № 28 йолча школа хьехархой коллективо (партийни организаце секретарь нов. Федорова), «Старогрознефта» НПУ бурув деттача контора агитколлективо (партийни организаце секретарь нов. Давыдов). Цу парторганизацей агитатораш бетта шозза берригаш а наха юкъе болх съезда материалаш царна дӀайовзийтар духьа.

Городерча культурно-просветительни учрежденей балха чулоацам укх деношка кхы а дикагӀа тоабеннаб. Дуккха клубаши библиотекаши тематически вечераш, хаттарийи жопийи вечераш, диспуташ, кинолектореш, читательски конференцеш е яьннай.

ХӀаьта а кхоачамбоацараш кӀезига дац КПСС XXII-ча съезда материалашта пропаганда яра юкъе. Къаьст-къаьста партийни организацеш хьажац ешача лекцеи, еча занятеии, беседайи чулоацамга. Из бахьан долаш идейно-теоретически боарам лоха хул цхьаццайолча кружокашка еча занятеи. Уж тайпа кхоачамбоацараш белгалдаьннад Грозненски химически заводе, «Октябрьнефта» НПУ автотранспортни конторе, электромеханически заводе, кхыча моттигашка а. Вайна кхоачам бац нах бахача моттигашка наха юкъе беча политически балхах, къаьстта хӀанз, СССР Лакхехьарча Советe хулача хоржамашта кийчо еш беррига мохк болча хана. Дуккхача партийни организацей (НГНПЗ, СМУ-9, вагонний депо, «Старогрознефта» НПУ жилищно-коммунальни контора) агитатораша хӀанз а бокъонца наха юкъе съезда материалаш йовзийташ хьехама болх дӀаболабаьбац, агитаци массанахьа а кердаьккхаяц.

Городерча партийни организацей декхараш — сихха уж кхоачамбоацараш дӀадахар, съезда материалашта, КПСС кердача Программана массаза а лаккхача идейно-теоретически боараме пропаганда яр. Съезда идеяш йоаржаеш йолча партийни организацеша хӀара сага новкъостал де деза КПСС XXII-ча съездо оттадаь декхараш кхоачашдеча цунна шийи моттиг йовза ховргдолаш.

П. ЛАТЫШЕВ,
КПСС Грозненски горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

КПСС ИСТОРЕ ЧУРА ЛОАРХІАМЕ БЕЛГАЛО

РСДРП VI (Пражски) Ерригроссийски конференци хьайийлача денз 50 шу дизарга

1912 шера 5—17 (18—30) январе РСДРП VI Ерригроссийски конференци хилар Праге. Конференце итог йир дукхача хана денз меньшевикашта духьала большевикаша лоаттабаьча къовсама, большевиккий котало чІоагІйир, революционни парте байракх цар бе соцайир. Парти цІенъенна оппортунисташцара хьахадар Іалаьмате боккха лоархІам болаш дар Россера самодержавии капитализми дІаяккхара а дунен халкъашта юкъерча болхлой болама гІулакхна а.

* * *

Пражски конференци хилар болхлой класси цун партии шоай коммунизмага хьоча исторически наькъа хьалхарча этапе, эксплуататорий доал дІадаккхари пролетариата доал оттадари духьа лоаттабеча къовсама этапе хиннача хана. Хьалхара эрсий революци ийшачул тІехьагІа халача шерашка, керда революци гІотташ лаьттача хьалашка лоаттабе бийзар из.

Болхлой класс керте а йолаш мехкара революционни низаш вІашагІтохилга, самодержавена духьала керда революци кийчъелга цу хана болама керттера, гарггагІара декхар а лоархІаш оттадаьдар Ленина. Из исторически декхар кхоачашдара дукхагІа къахьега дезар пролетариата парти яр.

Цхьабакъда, парте чухьара гІулакхаш халача хьала тІа дар. 1905—1907 шерашка революци ийшачул тІехьагІа керда революци хила йиш йолаш а эшаш а яц йоахар меньшевикаша. Эхь доадаь марксизмах, революционни программах, парте лозунгех дІа а хьаьда, легальни йоаца парти дІайоаккхилга а легальни боаца революционни болх социйтилга а дувцаш бар уж. Болхлой класс буржуазена духьала революционни къовсам лоаттабара оарцагІа ца а йоаккхаш, цунца барта яхара тІахьехаш, самодержави дІаяккхара оарцагІа ца а йоаккхаш, мадарра аьлча, черносотенни пачхаьа Іаьдалца барта яхара тІахьехаш бар уж. Цудухьа ликвидатораши «столыпински болхлой партии» аьнна цІи тиллаяр меньшевикех.

Цхьаькха оппортунистически течени яр большевикий мугІараштa юкъе кІезига мара боацаш хинна, отзовисташ аьле цІи йоаккхаш бараш. Отзовисташа духхьал хьаалацар легальни йоаца парти дІаяккха а легальни боаца революционни болх соцабе а. Цхьабакъда, революционни дешашта тІехьашка а лечкъаш, цар тІахьехар парти, легальни балха формаш цо йитара, масала, цар йоахар Думацара социал-демократически фракци юхаяккха. Легальни йоацача парте наха юкъе беча балха легальни торонех пайда ца эцаш Іийча парте нахацара бувзам хадаргбар, хІаьта из боацаш хилча парте низ эшалу, сектантски организаци хул цунах. Цудухьа, юхамаччахьара ликвидатораш аьнна цІи тиллай Ленина отзовистех. Уж а вожаш а парти **дІаяккха** гІерташ бар.

Большевикаша лира къовсам лоаттабора шин фронте—аьттехьарча ликвидатораштa духьалеи аьрдехьарча ликвидатораштa духьалеи. Цу тІа а цар къахетам боаццаш гучайоахар Троцке центризми цун къайлагІарча агентий примиренчествои. Ше «францеца воаца» социал-демократ ва аьнна дІа а кхайкаваь, Троцке хьийхар революционераши оппортунисташи цхьан партена юкъе цхьана хила беза яхаш йохкаенна «теори» яр, хІаьта мадарра аьлча, из дар меньшевикаш хьаллоацилгеи ший ликвидаторство къайлаяхьа гІертилгеи. Ленина эгІаз а ваха, Троцкех Иудушка аьнна цІи тиллар—эгтара чІоагІагІа болча тийшача балхаца а эггара бІехагІа долча тайпара къайлагІа цаІи гучахьа кхыи дувцачунца а маІан цхьатарра дола цІи.

Троцкисташца доакъашхой бар примиренцаш Зиновьев, Каменев, кхыбараш. Цар йоахар, большевикаш ликвидаторехи троцкистехи дІатоха, хІаьта из фу яхилга дар аьлча, из дар большевикий парти дІаяккха гІертилга.

Керда гІотташ латтача революцена керте оттара а шоллагІа революци е пролетариат оарцагІъяккхара а парти Іоцlенъе езар ерригача, чІоагІа йоацача, оппортунистически элементех. Цудухьа В. И. Ленин керте а волаш шерра болх болабир большевикаша Ерригроссийски партийни конференци кийчъяра.

Ленина теоретически низи политически хьаькъали, дохаргдоаца денали доккха къонахчали къаьстта чІоагІа къаьга хьагучадаьлар Пражски партийни конференци кийчъеча а чакхйоаккхача а хана. Цо оттадир из конференци гулъяра декхар, белгалдир цун кхоачашде деза хІамаш, из гулъярца бувзабенна болча берригача большевикий балха теоретическии практически кийчо йир.

Конференце керттера декхар лаьрхІад В. И. Ленина большевизма принципашка гІолла, болхлой болама ерригача опыто бакъъяь хьахьекхача цун программни, тактически, организационни идеяшка гІолла парти кхотаярах. Конференци кийчъяра лоархІамера гІулакх хилар партийни конференци гулъеш боккха организаторски пропагандистски болх баь йола Российски организационни комисси (РОК) 1911 шера аьхки вІашагІйолларах.

20 совгІа йолча моттигерча партийни организацена, царца Россера низ болашагІеи лоархІамегІеи йолча ерригача партийни организацешта а, хьалхара баха викалаш бар Пражски конференце. Цу бакъдолчо къаьгга тешал ду Ленин керте лаьттача большевикаша, ликвидатораши отзовисташи, царца троцкисташи примиренцаши боха а баь, Россера дукхагІа йола партийни организацеш кхотаяь хилара, парте марксистски байракх, цун программа, цун революционни лозунгаш лораяь хилара. Меньшевикаш-ликвидатораши цар доакъашхойи болхлой классацара хьадачул тІехьагІа кагийча буржуазни политиканий кучкилг а йолаш бисар.

В. И. Ленина еннача предложенех хьалхле лелаю центраш вІашагІйохка декхарийла йола лакхера партийни орган я ше аьнна дІакхайкадир Пражски конференце. Духхьал Ленин вар конференце берригача балха кулгалдеш хиннар. Цун заседанешка председателал дора цо. ХІанзарча хьалеи парте декхарийи хьакъехьара доклад а Дунен халкъашта юкъерча социалистически бюрон балха хьакъехьара доклад а цо йир. Тайп-тайпара хоамаш деш а, хІаьта иштта пренешка — центральни органа — «Социал-демократ» яхача газета — балха хьакъехьа, моцалца лоаттабеча къовсамерча социал-демократе декхарий хьакъехьа организационни дешаш дувцаш, доазол дехьа партийни организаце бе безача балха хьакъехьа, кхы дешаш дувцаш а къамаьл даьр из вар. Пхиъэ заседане яь докладаш, йолча бесса, ше вагтІачара дІаязйир цо, докладчикашка дукха хаттараш дора. Конференцерча лоархІамегІа мел долча дешаех йолча резолюцей проекташ увттаьр из вар. Конференце гІа мел ийца резолюцеш Ленина редакцех чакхъяьлар.

Пражски конференце яь лоархІамегІара акт яр меньшевикаш-ликвидатораш партера дІабаха аьнна решени яр. Ленина язъяьча а конференце тІаийцача а «Ликвидаторстваи ликвидаторски группаи хьакъехьарча» резолюце тІа йоахар, ликвидаторий группо ший гІулакхашца хьахьекхар «цІенъенна партецара ше дІаяьнна хилар», парти ликвидаторстваца къовсам ца лоаттабича, болхлой класс мукъаяккхара гІулакха цунах доалла дерригa зулам дІа ца довзийтача ялац.

Цхьабакъда, гуччахьарча ликвидаторел совгІа, къайлагІара бараши керттерча даькъе доазол дехьа царна тІехьабетталуш хинна цар гІончийи а бар. Уж яр лоадам боаца, болхлой классах хьада меньшевикий-цІогІдеттарий, троцкистий, хьалха долле яхарий, кхычар группилгаш. Дезорганизаторий уж группилгаш «РСДРП цІи лелае хьакъ долаш яц» яхаш йола къаьстта резолюци тІаийцар Пражски конференце.

Цу тайппара, партена юкъера лелхабир берригa оппортунисташ. Парти оппортунистех Іоцlенъяр чІоагІа лоархІам болаш дар дІахо из дегІайоалаяра, цун мугІарий цхьоагІо чІоагІъяра, демократически социалистически революцеш Россе котъяхара.

Парте Центральни Комитет хержар конференце. Из решени къаьстта боккха лоархІам болаш яр РСДРП V-ча съезде хержа хинна ЦК, ЦК январски (1910 ш.) пленум хинначул тІехьагІа меньшевикаша саботаж яр бахьан долаш, гул ца луш йисача а мадарра аьлча вІалла а йоацарг хинна дІаяьннача а хьалашка. Пражски конференце хержача парте ЦК-ана юкъе бахар царизмаца а массе тайпарча ревизионизмацеи оппортунизмацеи а дуккхача шерашка къовсам лоаттабаь йІаьхий опыт йолаш бола гІорбаьнна большевикаш. ЦК-а керте эттар В. И. Ленин — большевикий парте баьчча.

Ерригача Россе парте легальни орган — тІехьагІа болхлой класс вІашагІтохача а Россе революционни болам дегІабоалабеча а чІоаггІа новкъостал даь дола, денна арадувла «Правда» яха болхлой газет — арадаха доладе аьнна решени йир Пражски конференце.

Цу тайппара, Пражски конференце белгалъяьккхар Ленина оттаьча кердача тайпара йолча парте идеологе, программа, тактика, организационни принципий котало.

Белгалдаккха дезаш да И. В. Сталина культ личност йолча хана кердача тайпара йола парти, большевистски парти эггара хьалха Пражски конференцегара **хьайолаенна** я яхаш, харц дувцар. Кердача тайпара йола марксистско-ленински парти эггара хьалха хьайолаеннай РСДРП II-гІча съездагара (1903 ш.). «Большевизм, — яздаьд В. И. Ленина, — политически уйла хьисапера течени а политически парти а йолаш хьайоагІа 1903 шера денз» (Соч., т. 31, оагІ. 8). II-ча съездо дІадоладаь исторически гІулакх **дІахо кхухьаш хиннача** Пражски конференце оппортунизмана духьалара къовсам чакхбаллалца — партена юкъера меньшевикаш лелхабалцца — **дІахо бихьар.** Цудухьа я Пражски конференци большевистски парте а берригача дунен халкъашта юкъерча революционни болама а истoре чухь Іалаьмате боккха лоархІам болаш а.

Пражски конференцеца дувзаденна арадаьннача В. И. Ленина балхашка геттара нийса хьахьекхай революци кердa гІеттача хьалашкара парте стратегии тактикеи, дегІайоалаяьй большевизма организационни принципаш. Ленина къаьстІа белгалдоаккхаш яьхад парте низ, цун уйлаш, гІулакхаш, дисциплина цхьоагІо йолаш хилараx боалл, из ца хилча цхьоагІо хила йиш яц болхлой болама.

Пражски конференце лоархІамера моттиг дІалоац дунен халкъашта юкъерча болхлой болама истoре чухь. Цо хьахьекхар массайолча а моллагІча тайпарча а ревизионизмаца, оппортунизмаца хоадамболаш къовсам мишта лоаттабе беза. II-ча Интернационала юкъерча партей революционни элементашта башха дика образец йовзийтар цо; ший кхотаяларца, ший мугІараш идейнии организационнии цхьоагІо йолаш хиларца чІоагІа йола парти марксизма ленинизма чІоагІача ларда тІа вІашагІа мишта йолла еза царга дІа а хьокхаш. «Большевикий Пражски конференце, — яьхад Н. С. Хрущева — хьокхам беннаб оппортунизмаца машар боацаш къовсам лоаттабара, новкъостал даьд дуккхача мехкашка марксистски болхлой партеш — бокъонца а даиман а болхлой хьаштий га доахараш — вІашагІйохка а чІоагІъе а».

* * *

Пражски конференци хиннaчул тІехьагІа дІадахача 50 шера чухь вай парте турпаленна чакхъяьккхай ше коммунизмага хьоча наькъ тІарча дерригдунен-исторически кхаь этапах шиъ: эксплуататораша деш хинна доал дІадаккхари пролетариата диктатура оттаяри; социализм хьалъяр КПСС XXII-ча съездо керда Программа тІаэцаро белгалдаьккхар, коммунистически общество хьалъелга парте духхьалара практически декхар долаш йола керда этап дІайолаенна хилар.

Советски халкъ йизза коммунизм котъяларга тешшаме дуг Коммунистически парте.

И. ПЕТРОВ,
исторически Іилмай кандидат.

(1962 шера 19 январе арадаьннача «Сельская жизнь» яхача газета тІара).

ДОАГГІАЧА БЕССА ДОАЛ ДАЦ

БІаьстан балхашта ремонт а яь техника кийчъярца цхьана динза даргдоацаш хІама да юртбоахама техника, инвентарь лерттІа лелаелга, цунна бокъонца доал делга.

Хьожаргда вай юртбоахама техникана мишта доал ду Курчалой района Ленина цІерахча колхозе.

...Юртал арахьа Хумык яхача хин берда йисте я колхоза трактораш, комбайнаш, кхыйола техника а латта моттиг. Дукха ха йоацаш тхо хилар цига.

ДІа-юха мел хьежача коа латт тайп-тайпара комбайнаш, (дукхагІа ераш хІана яц, аьнна, оатхалаш мукх йиай) сеялкаш, кхыйола юртбоахама машинаш.

— Ераш-м кІа хьокха кхо комбайни массехк сеялкеи мара мичай, — аьлар коа хиннача воккхача саго, хьахочо. Хьадийл шо соца.

— Іо латтараш гой шоана, — аьнна хи йисте ор долчахьа кулг Іочухьекхар цо.

Во сурт дар тхона бІаргадайнар. Кхы ца эшаш совъяьлча санна дІакхейса латтар макхаш, культиватораш, комбайний хедераш, кхы дуккха тайп-тайпара юртбоахама инвентарь.

Дика дага доагІа сона хьажкІаш чуэцача хана парте райкома бюро Ленина цІерахча колхоза председатела З. Тамкаева даь къамаьл. Цу хана председатель хьажкІаш чуэца силосни комбайнаш яц яхаш Іокадаш вар. Ма вІаши тарлуш дацар цу хана З. Тамкаева дийцари тхона дайнари! Шоаш балхара чуйоалаяьчча тайпара ара латт ерригa комбайнаш. Оатхалаш мукх юаргйоацаш кхыметтел даьтта а хьекха дац царна. «Бо санна цхьаькхъа коа латт дукха ха йоаццаш ремонтера араяьнна «Беларусь» а.

Хатта тарлургда: мича хьоргья техника, из дІаоттае моттиг хургьяц колхозе, аьнна. Ленина цІерахча колхозе кхычахьа йоацаш йола юртбоахама техника дІаоттае кхоалле я. Бакъда, цу чу латтац еха, кхы хІаманна пайдана йоаца тракторни массехк сеялкеи, цхьа цІена трактори мара. Дукха моттиг дІалоацаш, массанахьа Іокхейса яда тайп-тайпара оатхалаш, аьшкаш. Уж цигара дІаяьхача дуккха сеялкаш, «Беларусь» яха трактораш, кхыйола машинаш кхоаллена кІала оттае вІаштІехьдаргдар.

Из деш хала доаца хІама хІанзалца даьдац тракторни бригада бригадира А. Нагомерзоева, колхоза кулгалхоша. Цул совгІа, кхоаллена ах тхов мара бокъонца дІакъайла бац. Вокхазахьа ше доаггІача бесса догІа, лоа чудоагІа.

Из тайпа а кхоалле яц XV-ча партсъезда цІерахча колхозе. Укхаза ерригa техника ара латт. Цхьабакъда, механизатораша Ленина цІерахча колхозерчул дуккха а дикагІа доал ду техника. Ремонт мел яьча сеялкашта даьтта хьекхад, кастта йистебаргба цу ерригача юртбоахама техника, инвентара ремонт яь а.

Района ерригача колхозий торонаш я ше мел йолча техникана лаьрхІа кхоаллеш хьалъе. Из ца хилар бахьан долаш машинаш ханал хьалха талхаш хула зе лаьрхІача царга хайра хІама дІагІоргдац. Механизаторий шоай а вІаштІехьдаргда зІараштa хьу кийчъе а уж хьаде а. Нагахьа санна, тхов тІа йилла кирпишк, шифер нийс ца лой, тхов дІакъовла мегаргба чаца, эрзаца. Лоацца аьлча, колхозий кулгалхоща цу балха лерттІа терко йойя укх гарггарча хана цар вІаштІехьдаргда юртбоахама техника кхолленашта кІал дІаоттае.

Из гІулакх сихагІа мел ду дикагІа да. Цунна оарцагІбовла беза района кулгалхой.

М. ХОЛОВ.

Йоакхо еш лелаю техника

Юртбоахама техникана чуйнна ремонт еш, семилетка диъллагІча шера бІаьстанга из дика кийчъеш ба Наурски района «Терский» яхача жа кхоабача совхозера трактористаш, слесараш, токараш. Соахка йиъллагІча квартале программа 123 процент кхоачаш а еш, ремонт яь йистеяьккхар 24 трактори 13 комбайни.

Тракторaши царна тІехьара инвентарьи бІаьстанга кийчъелга дІахо а хьош, цунца цхьана дика ка а йоалаш комбайнашта а ремонт еш я хІанз совхоза механически мастерске коллектив. ХІа аьнна ха хьаотташехьа а кхашкара болх дІаболабе мара ца безаш бокъонца кийчъяь латт 27 сеялка, жаткаш, укх деношка ремонтера араяргйолаш кхы а «ДТ-54» яха 4 трактор я.

Эггара пайданегІа йолча поточно-узловой методаца ю оаха ремонт. Къаьст-къаьстача узлашта ремонт ю из болх геттара дика ховш болча, къаьстта цу балхаца дукхагІа хьакхашта баьннача слесараша-ремонтникаша. Иштта ремонт еш хилча дикка лакхлу къахьегама овсарле, дикагІа хул яь ремонт.

Юртбоахама техникана ремонт еча чІоагІа овсаре къахьегаш ба автотракторни двигателашта ремонт еш вола слесарь Куканов Анатолийи передачай коробкашта ремонт еш вола слесарь Неровный Ивани. ХІара денна шоай балха нормаш 150 процент а кхы совгІа а кхоачашъю цар. Юртбоахама инвентара ремонт еча массане а хьокхам эца мегаргболаш дика къахьийгар Павлинский Степанеи Гревцов Михаилеи. Керда шу хьа а хилалехьа уж ремонт яь йистебаьлар шоашка тоае аьнна, дІаенна хиннача ерригача юртбоахама инвентара.

Ший ханнахьеи дикеи кийчо ю оаха болх беш йоацача хана техника лоаттаеча моттига а. Ялаташ чуэцара балхаш йисте ма даьллинге а, лаьрхІа цу гІулакха кийчъяьча моттиге дІаоттайир ерригa комбайнаши инвентарьи. ВІашагІхьекхалуш йола оатхалаши узлаши дика цІен а яь, аьшка оатхалаш мукх ца юйиташ йола молхаш техар, иштта цІен а яь, эшшаш дола даьтта техар подшипникашта а.

Бетта цкъазза цІеначa автола 200 грамм чуйотт комбайнераша комбайна двигатела цилиндра чу, хІаьта тІаккха, из автол массанахьа дІакхоачаргдолаш, кулгашца кхостайийя массехказа го боаккхийт коленчати валага. Цо мукх яийтац цилиндра гонахье а поршнеш а.

Мел эшача кхоачамашца кийч а яь, техника лоаттаяра къаьстта стандартни кхоалле ергйолаш я совхоза центральни усадьбе. Йизза йоакхо еш лелаергья наьха къахьегам аттача боаккхаш йола юртбоахама техника.

Б. РАССКАЗОВ,
совхоза керттера инженер.

ЗАКАРПАТСКИ ОБЛАСТЬ. Берригача мехка а дика йовзаш я Иршавски района «За новое життя» яхача колхозерча Закарпатья гІорваьнна волча хьажкІаш лелаярхочун Социалистически Къахьегама Турпала Юрия Питрай цІи. Доккхий хьувкъамаш дахарца сийле яьккхай цунца Іомабеннача дуккхача наха. Гой хІанз а ший йоккха опыт наха дІалуш воалл из. Тахан Ю. Питра волча хьоашалгІа баьхка ба Мукачевски района Кульницке совхозера звеньевойш-хьажкІаш лелаярхой. ХьажкІий кхашка деча балхашта техниках дикагІа пайда эца а хьувкъамаш дикка лакхде а торо хулийташ дола балха хьисапаш хьаьшашта хьехаш воалл доккхача хьувкъамий мастер.

Л. Ковгана сурт.

ТАСС фотохроника.

Керда толамаш

КПСС XXII-ча съезда исторически решенеша дегаш гІоз а даьха, хьинаре къахьег семилетка диъллагІча шера Грознерча баьца даарий-консервни комбината коллективо.

Производства цхьайола процессаш эрга а йоахаш дІаболабаьб цо кердача шера болх. Иштта, укх шера кердача сезонах томатно-консервни цехе оттаергья банкаш юлаш йола машин. Цо аттача боаккхаргба болхлой къахьегам, хІаьта из болх беш бола дукха болхлой кхыча балхашка хьожабе мукъа а боалийтаргба. Шушай тара хІанзалца кара дІакхухьаш хиннаяле, хІанз из болх беш транспортерни лини хургья. Цудухьа кІезигагІа йоаергья ха. Цул совгІа, баьца дaараш берхІала дохкача хана кхертІой дехкаш теІадаьча метте хІанз цу балха механизаци ергья. Иштта боккхача лоархІамера гІулакх да укх хана кхаччалца мехкдаьттаца мара болх ца беш хиннача къаьнача котельне укх шера газаца болх бергхилар а.

Кердача шера къаьстта дика болх беш ба болхлой Н. Терещенко, А. Астемирова, С. Солнышкина, А. Лепченкова, кхыбараш а. Производственни заданеш 102—104 процент кхоачашъю цар.

М. АЗИЕВ.

ПАЬТІАМАТ дикагІа йола свинарка я

Свинаркалла балха яха ПаьтІамата лаьрхІа дуккха а ха яр. Цудухьа «Надтеречный» совхоза цхьоалагІча отделене хьакхарч кхоабача ферме болхлой эшаш моттиг нийс ма ялле а, хьакхий ферме балха яхар нохчий йоІ Алаева ПаьтІамат. ЧІоагІа раьза хинна тІаийцар из ферма бригадира Асабаев Абаза.

— Дика хІама да Іа дагалаьцар, ПаьтІамат, — аьлар цо.

ГІулакх де ПаьтІаматага дІаелар 25 нана-хьакха. ЧІоагІа безам тІа а баха ший болх даболабир цо. Дуккхача хана денз болх беш а из гІулакх дика довзаш а болча свинаркашкара хьокхам а эцаш, кастта из болх дика Іомабир нохчий йоІа. Къаьстта дукха новкъостал дир цунна ший эрсий доттагІчо Кудлаева Любас. ПаьтІамат балха енача юххье денз чІоагІа хьоашал тоссаделар царна юкъе. Хьакхарч мишта кхаба еза а керда Іояьча хурскашта фу гІулакх эш а хьехар Любас ПаьтІамата.

«Надтеречный» совхозе эггара дикагІчарех я хІанз свинарка Алаева. Хурскаш ебаяра даькъера ший задани дикка тІехкхоачашйир цо дІададахача шера. ХІара нана-хьакхийна тІехьа 20 хурски духхьашха яхкача хьакхийна тІехьа 6 хурски а кхееш, ерригаш а 550 хурск хьалкхейир цо соахка.

Шоашта карагІдаьннaчох кхоачамбеш яц ПаьтІамат а цун доттагІа Люба а. Семилетка диъллагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра республика къахьегамхой тІахьехаш «Малгобекнефта» коммунистически къахьегама шоллагІча промысла коллективо даь кхайкарал чІоагІа дега чу дижар царна. ХІара нана-хьакхийна тІехьа 22 хурски цкъара яхкача хьакхийна тІехьа 7 хурски кхее дош деннад укх шера ПаьтІамата. Ший дош кхоачашдара чуйнна къахьегаш я из хІанз. Цун группацара хьакхарч яхка йолаеннай.

Денгара денга дукхагІа чІоагІлу ПаьтІаматаи Любайнеи юкъера доттагІал а. Балха тІа шоайла вІаши гІо ду цар. Январь бетта юххье грипп яха лазар а кхийтта цІагІа Іенза ца йоалаш гІулакх нийсделар ПаьтІамата.

— Сагота ма хилалахь, ПаьтІамат, — аьлар цунга Любас, — Іа Іайха санна гІулакх дергда аз хьа хьакхарчашта. СихагІа ерза хьо!

Цхьаккха хІама ца эшийташ дика хьежар Люба ПаьтІамата цамогаш даьккхача кхаь дийнахьа цо лелаеча хьакхарчашка. Ханнахьа даа лора, хий моладора, хьакхарч чуйоахка моттиг цІенйора, кІалхьарцар дора.

Ма чІоагІа раьза хиннаяр ПаьтІамат йийрза а йийрза ферме юхаенача хана! Дика Іунал даьдар Любас хьакхарчашта а хурскашта а. Цхьа нана-хьакха 11 хурск а еш яхкаяр.

— Баркал хилда хьона, Люба. ЧІоагІа аз хамбеш гІулакх да Іа сона даьр, — аьлар гІадъяхача ПаьтІамата.

— Баркал ала доагІаш хІама дац из-м, са когаметта хье йисача Іа дергдоацар дац из, — жоп делар Любас.

Иштта шоайла вІаши новкъостал а деш, «Надтеречный» совхоза цхьоалагІча отделене хьакхий ферме къахьегаш ба нохчий йоІ Алаева ПаьтІамати цун эрсий доттагІа Кудлаева Любаи.

И. ПЕТРУХИН.

ХЬАЙБАШ ДЕБАДАР—ДУКХАГІА ПРОДУКТАШ ЯХАРА НИКЪ

Бахача наха шортта кхоачамбергболаш дулх, шура, хьайбашкара йоала кхыйола продукташ йоахилга—иштта да парте XXII съездо юрта боахамерча къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхар. Хьайбай боахамаш дегІадоаладарга хьежжа, хьайбаш дебадарга а дукхагІа продукци луш дола дикагІча фух дола хьайбаш доладарга а хьежжа мара кхоачашдулургдац из декхар.

Нагахьа санна хьайбаш дикка деба ца дича, алхха дукхагІа продукци луш дола хьайбаш доладарах кхоачашдулургдац царгара йоала продукци 3—4-зза алсамъяккхара декхар, цудухьа уж шаккха гІулакх цхьан-цхьан леладе дезаш да, хІаьта царна юкъе керттерадар хьайбаш дебаделга да. Декхар дизза кхоачашдара 2,5—3-зза дебаде деза хьайбаш, хІаьта дикагІча хьайбай фу доладара чотах а 1,5-зза алсамъяккха еза царгара йоала продукци. ТІаккха торо хургья парте хьалхашка оттадаь декхар сийленца кхоачашде.

Из лакхехьа дийцар бакъдолга дІахайтара хьожаргда вай хьайбаш дебилгеи царгара йоала продукци тІакхетилгеи 1955—1961-ча шерашкахь малагІча боарамех хиннад. Цу юкъагІа 61725 бежан тІа а кхеташ бийбаб божа. 1955-ча шера хиннараштa 118,5 процент тІакхетар хул цох. ХІаьта цу юкъагІа тІакхийтта детта доахан 22.446 да, вешта аьлча 133,6 процент. Дерригача доахангара йоаккхаш йола шура 217 процент тІакхийттай. Деттача доахана процентал 84 процент лакхагІа я тІакхийттача шурий процент. ДукхагІа шура луш дола доахан доладарца а уж дикагІа кхабарца а хиннад из.

Оалхазараш дебарга хьежжа хинна ца Іеш, цар деш дола фуаш цу боарамал совдоалаш гІулакх хиннад оалхазараш кхоабача боахамашка а.

Цхьабакъда, из иштта хиннадац жа кхоабача боахамашка. Укхаза жа дийбад, хІаьта хІара устагІанна тІера доаккхаш дола тха кІезигденнад. Колхозийи совхозийи кулгалхоша лерттІа доал ца дари доакъарий гІулакх во хилари мара кхы бахьан дац цун. Цу юкъагІа дукхагІа хиннад республика боахамашка дикагІча фух дола жа.

Керттерча даькъе аьлча, хьайбаши оалхазараши дебилгеи цар луш йола продукци тІакхетилгеи дукха совгІа-эшашагІа доацаш цхьан боарамах хул. Цох гуча да хьайбашеи оалхазарашеи луш йола продукци алсамъяккхара керттера никъ мамогга уж дебадар болга.

Укх тІеххьарча кхаь-диъ шера хІара керта лоархІаш хьайбашкара йоала продукци алсам ца яларал совнагІа, кІезигагІа хиннай хІара Іатто луш йола шура, кІезигагІа хиннад устагІанна тІера доала тха. Масала, 1960-ча шера енначул 17 килограмм кІезигагІа я 1961-ча шера хІара Іатто енна шура, хІаьта 1957-ча шера даьккхачул 0,6 килограмм кІезигагІа да 1961-ча шера хІара устагІанна тІера даьккха тха.

Цу гІулакхо кертагІа доах колхозийи совхозийи хьайбашта маэшша дика доакъар хилийтанза даргдоацилга. Доакъара лаьрхІа дІаювча культурай севообороташта мамогга сихагІа юкъеяхьа еза доакъарий кхеш, чина, горохаш, мерза люпин, иштта хьайбашта юае лаьрхІа дукхагІа дІае еза свеклаш. Деттача доаханна хинна ца Іеш, жена, хьакхарчашта, кагийча доаханна а шортта хьажкІий силос хургйолаш дукхагІа дІае еза хьажкІаш. ТІагІертта чакхдаккха хьажа дезаш гІулакх да, эггара хьалха детта доахан а кхоабаш, берригa божа бІарччача шера чу а оттабаь кхоабилга, царна маэшша силос, моша доакъар, концентраташ, гІожа доакъар а луш. Сихха де дезаш хІама да колхозийи совхозийи хьайбашта шортта доакъар хулийтилга.

Алхха хьайбаш дебадарах кхоачам хургбац царгара йоала продукци эшшача боарамах алсамъяккхара декхар толамца кхоачашдара. Цу гІулакха чІоагІа совдаккха деза дукхагІа продукци луш дола хьайбаш дукхагІа кхоабилга, уж дикагІа кхоабилга, балхашта механизаци елга, хьайбашта гІулакх деш бола нах шоай болх дика бовзаши дукха безаши хулга.

Хьайбаш дебадара а цунга гІолла дулх, шура, кхыйола продукташ алсамъяхара а керттердар да цхьаккха етт Іахар бусаргбоацаш дерригa доахан ханнахьа бугІе хулийтилга, цар Іодеш дола Іаьсий унахцІена хулийтилга, цхьаккха а ца долийташ уж хьалкхеделга, хьалкхеду Іаьсий а чуоттадаь доахан а мамогга дукхагІа дулх тІакхетаргдолча тайпара кхоабилга. Иштта ду наькъаца хила деза женеи оалхазараштеи деш дола гІулакх а.

Іаьсех доахан, хурскех — нана-хьакхарч, Іоахарех жа, кІоригех яхка котамаш хьалкхееш йола специализированни бригадаш вІашагІйохка еза фермашка.

Доккха а сий долаш а декхар да хьайбаш кхоабача боахамашкарча къахьегамхошта парте хьалхашка оттадаьр — хьайбаех йоалача продукташца бахархой бизза Іалашбелга.

А. ЖУРБИН,
Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министра заместитель.

Доазол дехьара

Бизерта мукъаялийта тигац Франце

ПАРИЖ, 22 январь. (ТАСС). Французски оагIув барта я ца тигар бахьан долаш франко-туниски переговорех хIама хиланзар, хIьата туниски делегаци Парижера дIа яхар. Франценеи Тунисаи юкъера гIулакхаш тоадара хьакъехьара дешаш дувцаш яр шин мехка правительствай делегацеш. Царех керттерадар Туниса суверенни бокъонаш толха а яь, французски эскарашэ хIанз а дIалаьца лоаттабеча Бизертерча тIема-форда база хьакъехьара дош да.

Тунисски территоре из дакъа мукъадоалийтаргдола а французски эскараш арадаргдола а белггалара халонаши хьалаши а тIадолаш йола соглашени елга дар тунисски делегаце яьхар.

Цхьабакъда, переговорашка хьежача гуш дар Французски правительство шин колониалистски позицеш дIахеца безам боацаш хилар. Бизертера французски эскараш арадоахаргдола белггалара ханаш ювца тиганзар французски делегаце. «Либерасьон» яхача газето беча хоамах, Франце дIадийхар, цул совгIа, Тунисски правительства лаьтташ дIадахарах французски помещикашта хинна зе юхаметтаоттаделга.

Парижера ше дIаводаш тунисски делегацена керте лаьттача Бахи Ладхама аьлар: «Оаха дикача дагара долаш дIайолаяьяр уж переговораш. Министраши эксперташи а тIаболаш кIиранна къамаьлаш даьчул тIехьагIа тхона гучадаьлар французски правительство хаьдда декхар шийна гIаэца йиш йоацаш хилар а барт хургбоацаш йола позицеш цо хьаллоаттаеш хилар а. Тха кхы де хIама дац Тунисе юха а даха, оахош денача гIулакха хьакъехьа Тунисски республика президентага отчет дIаялар мара».

Ладхама белгалдир, хIанз укх сахьата Францеца дипломатически гIулакхаш юхадоладе лаьрхIа хIама ца хилар.

ТУНИС, 22 январь. (ТАСС). Бизертера французски эскараш арадоахилга дувца аьнна Париже яха хинна тунисски делегаци тахан цIакхаьчай. Переговорех хиннар дувцаш, ТАП-а агентства тахан хоам бу, «хIара керттера дош дувцача дIатIа массаза кхоач, барта йоагIаргйоаца позици лоацар французски делегаце. Французски правительства, — йоах ТАП-а. — эскараш арадахара календарни план оттае тигац. Цу переговорех хIама хургдоацилга, шеко йоацаш гуш да. Переговораш юхайолаергхиларга а дукха догдоахийла яц, нагахьа санна Французски правительства керттерча деша хьакъехьара ший гIулакхаш кхы дIахо ца хувце».

ИРАНА «КЪАМАН ФРОНТА» КОММЮНИКЕ

НЬЮ-ЙОРК, 23 январь. (ТАСС) Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентства Тегеранера беча хоамах, селхан ирански столице укх тIеххьарча 8 шера ца хиннача тайпара чIоагIа хьайнача беспорядкашта тIеххьа «Къаман фронто» тIахьехам бир, правительство дIаяккха, аьнна.

Кепа теха араьккхача коммюнике тIа «Къаман фронто» берригa «гражданаш, студенташ, къахьегамхой» тIахьех «бокъонах йоаца Амине правительство дIаяккхара а, зуламерчеи харцахьарчеи доал деча кликана духьала къовсам лоаттабара а».

23 январе ерригача Тегеране забастовкаши демонстрацеши яра бахь тIахьехам ба коммюнике тIа.

«Керда халонаш а кхыметтел революци а ца хилийтар духьа мелъэшар данза яланзар правительство»,— аьлар премьер-министра А. Амине.

СТУДЕНТАШ ТОХАБЕННАБ

НЬЮ-ЙОРК, 23 январь. (ТАСС). ЮПИ яхача агентства Тегеранера беча хоамах, Тегерански университете событеш хиннача хана полицейскещцеи салташцеи латаш кхо сахьат даьккхар эзараш студенташа. Човнаш хинна 400 саг воалаваьв тегерански больницешка. 300 гаргга студент лаьцав. Демонстраце хиннараша йоах, студентех цаI вийнав.

ПАРИЖ, 23 январь. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства корреспонденто Тегеранера хоам бу, университета ректор вола доктор Фархад керте волча Тегерански университета педагогически совето хьакхайкадаьд, полицейскеша студенташта селла къиза низаш дар бахьан долаш ше отставке яха лаьрхIа хилар, яхаш.

ИНДОНЕЗЕНА КХЕРАМ ТIАТУВС США-с

ТОКИО, 23 январь. (ТАСС). Голландски колонизаторашта тIехьа отта кийча я США ворхIлагIа флот, яхаш язду тахан «Акахата» яхача газето.

Малхбузехьарча Ирианах дола дош, аьлар США ворхIлагIча флота командующе Наха (Окинава) яхача городе хиннача пресс-конференце ше къамаьл деш, тIа-тIа чIоагIагIа гIоргдоалаш доагIа. Президента Кеннеде приказ денначул тIехьагIа кхы ха ца йоаккхаш духьалъоттаргда американски тIема-форда низаш, аьлар цо.

Малхбузехьара Ириан мукъаяккхар духьа къовсам лоаттабеш долча индонезийски халкъа чурча гIулакхашта юкъе гIорта безам болаш США хилара дола тешал лоархI газето американски адмирало яьча заявленех.

Шоай мугIараш кхотадеш ба демократаш

ПАРИЖ, 23 январь. (ТАСС). 127 саг вийнеи 209 саг човнаш яьи — ишта я укх тIеххьарча кIирах Алжира территоре «КъайлагIарча герзацарча организаце» (ОАС) баьча зуламерча террористически балха итог. Алхха селхан цхьан дийнахьа 22 саг ве а вувш, 58 сага човнаш а еш, 27 террористически акт яьй.

Террористаша кIалъелла кхо бомба иккхай селхан Бордо, шиъ—Марселе, пхе сага човнаш яьй, царех цхьаннена хала човнаш хиннай.

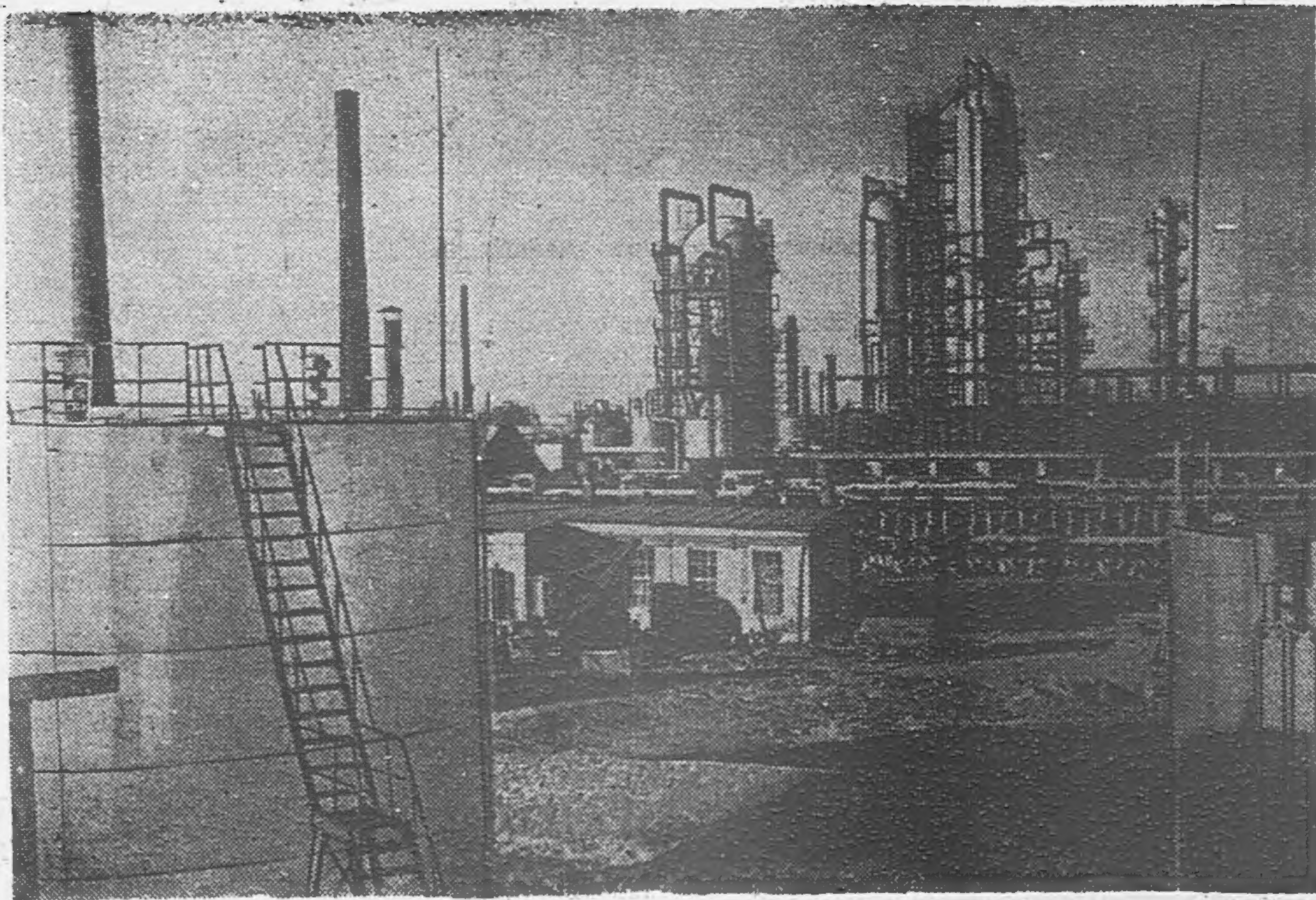
Фашистски кхерам тIа-тIа дукхагIа совбувлаш латтача хана французски демократаши республиканцаши шоай мугIараш кхотадеш а лаьрхIа духьалъотта кийчлуш а ба. Франце Къаман машара совето баьча тIахьехамах 4 февралера денз 12 февралага кхаччалца Алжирерча машара тIехьеи фашизмана духьалеи къовсам лоаттабеш кIира доаккхаргдолаш да берригача мехка. «ОАС-а духьал лира къовсам лоаттабарал чIоагIагIа эшаш а цул сихагIа де дезаш а хIама цхьаккха а дац», — йоах цу хьакъехьа Къаман машара совето кепа тохийта араьккхача заявлене тIа.

КъайлагIа тийша балхаш а леладеш, французски реакци гIерт еррига демократически партеши группировкаши чуйоагIаш йола фашизмана духьалара бIарчча цхьа фронт вIашагIа ца тохийта. Цу гIулакха укх денношка Париже вIашагIкхийтар коммунизмана духьалара уйлаш хиларца дика бовзаш бола дукха политически деятелаш, — социалистически парте секретарь волча Ги Моллегара баьнна «шоай лоIамерча» лидерех цхьаннега Антуан Пинэга кхаччалца.

Белгалдоалаш гIулакх да, уж вIашагIкхетилга вIаштIехьдаьккхар «Европейски кIорен болатеи объединени» а «юкъара рынок» а вIашагIйоллача хана тIеххьара моттиг ца лоацаш хинна Пьер Юри хилар. ХIаьта хIанз ва из—Европе американски капиталовложенешцара гIулакхаш леладеш йолча «Лимэн Бразерс» яхача Нью-Йоркски банка европейски викал.

Цига вIашагIкхийттача хана къайлагIа хиннача къамаьлех бокъонца бакъдар хьоахадаьдац, цхьабакъда, кепа йоазон тIара хьакъедача хоамех, цига вIашагIкхийттараша йийца керттера проблема я хIанз мехка латта политически кризис демократически наькъаца къоастаяра, фашистски элементаша гIо а деш, новкъарле юларгйолаш йола коммунизмана духьалара блок вIашагIйоллилга. Плана керттера маIан да, цун автораша лерхIачох, Коммунистически парти дIакъоастаелга, бокъонца политически къовсам лоаттабергбоацаш из юстара кхоссилга.

Цхьабакъда, йоах тахан арадаьннача демократически газеташа, реакце лерхIараш кхоачашхургдолаш дац. Коммунисташ ца хилча лерттIа къовсам лоаттабе йиш яц фашизмана духьала. Из антикоммунизмо бIаргаш доадаь мел боацараштa дика ховш да. Къаьстта кепа теха араьккхача ший заявлене тIа ВIашагIкхийттача социалистически парте, реакционни тийша болх гуча а баьккха, къахьегамхой тIахьийхар берригa антифашисташ цхьана кхетара духьале еш йола халонаш дIаяхара. Дерригa аьрдехьара низаш кхотадара тIахьех цу таиппара хьалха премьер-министр хиннача Мендес-Франса а.

Сибирски нефтехиме эггара хьалхара Омски нефтеперерабатывающи завод хIанз а хьалъеш мара латтац, цхьабакъда, хIаьта а хIанззе а продукци лу цо. Мехка тайп-тайпарча районашка хIанз укхазара дIаух ткъаь итт тайпа совгIа мехкдаьтта продукташ.

ХIанз кхы цхьаькха а атмосферно-вакуумни трубчатка установка я болх бе йолалургйолаш.

СУРТА ТIА: АВТ керда установка.

В. Линовске сурт.

ТАСС фотохроника.

ВАХАР ДОВЗАШ

Наьсарерча зооветтехникума заочни отделенешка дешаш 450 саг ва. ДукхагIча даькъе республика колхозийи совхозийи хьайбай боахаме болх беш бола нах бахаб цига деша. Техникума цIерах каст-каста письмош ух цигара дийша баьнна дIабахача, хIанз вай йоккхача Даьхен миI-миIингашка болх беш болча нахагара. Царцарча дукхачарех совхозий директораш, колхозий председателаш, отделеней управляющеш, юртбоахама производства опыт йола командираш хиннаб.

ХIаьта техникуме хIанз дешаш бараш безам тIабахийта говзалаш, дикагIа болча хьайбаш леладерий балха опыт Iомаеш, специалисташ хила кийчлуш ба. Цу гIулакха царна дика новкъостал ду преподавателаша.

Кхашка балхаш деча «Назрановский» яхача совхоза новкъостал ду дешархошеи хьехархошеи. Масала, дешархоша аьхки 75 гектар гаргга йолча гидуаргашта оасар дир, хIаьта октябрь бетта Аьлтий-Юртарча отделене 235 гектара тIара хьажкIаш чуийцар. Цига дика болх баь белгалбаьннача дешархошта Сийлен грамоташ елар ВЛКСМ райкомои техникума дирекцеи. Царех ба Мауроава, Бежаева, Долгова, кхыбараш.

Республике эггара хьалхарчарца ше шийна гIулакх де йолаелар техникум. Хургболча зоотехникех, ветеринарех шоай аудиторей, общежитей дай хиннаб, цар чIоаггIа дакъа лоац шоай моттигаш тоаяь хозъеча. Цу гIулакха къаьстта чIоагIа белгалъяьлар зоотехническии ветеринарнии отделеней шоллагеи кхоалагIеи курсаш.

Техникумерча клубе кIиранна пхезза керда кинофильмаш хьокх. Дакъа лоацаш 65 саг а волаш, художественни самодеятельноста кружокаш я болх беш. Иллеш оалача, вокальни, халхарий, художественни кружокаша оттадаьча концерташка 7500 саг хьежар соахка. Дешархоша концерташ оттадир Наьсаре-Вокзалерча культура ЦIагIа, Ассиновке, дукхача кхыча моттигашка.

Адара баьккха никъ, волейбольнии баскетбольнии площадкаш а долаш дика кийчъяь стадион я дешархой кара. Кагирхошеи мехкарашеи шоай унахцIено чIоагI а ю, яйгачеи езачеи атлетика, бокса секцешка спортивни говзал а Iомаю. КIалтохаргах латаш секци а я укхаза. Цунна кулгалдеш ва хьехархо З. М. Оздоев. КIалтохаргах латаш бараш къовсабала Грозне а кхыча городашка а ихаб. Нов. Оздоев техникуме спортивни балха кулгалде эттача хана денз дешархой секционни занятешцара безам дуккха совбаьннаб. Оздоев ше а ва спорта мастер хила чIоагIа къахьегаш.

...Дешарах мукъа болча хана сурташ дехкаши догам деши хул. Читальни зале хIара шера творчески выставкаш увттаю. 1961 шера сурташ дикагIа дехкача 15 сага премеш еннай. Царех ва Каболов Лев, Варец Валентина, Ватушев. Ватушева дехка сурташ цIена а безам тIабодаш а да. «Автолавка кхаьчай» яха цун сурт массане а могадир.

Зоотехнически отделенерча дешархоша шоай керттера программа Iомаярал совгIа, автомашинаш лехкара бокъонаш а Iомаеш, праваш хьаийю.

Шоай гIулакх дика довзаш говза, массе оагIорахьара кхетам болаш бола специалисташ кийчбу техникумо республикана а мехка а.

А. БУЛАНКИН.

Керда цIа хьадийлад

Тайп-тайпарча къамех нах ба Каргалински района М. Горьке цIерахча колхозе мел бахараш. Райцентраи колхозаи юкъе 15 километр мара еце а хотта баьннача хана чIоагIа хала хулар берах бола йстий бераш деча цIагIа кхувла.

ХIанз дукха ха йоацаш колхозо шийн чотах хьалдаьд бераш ду больница чуйилла лаьрхIа цIа, хIаьта цига мел эша хIамаш Iалашдаьд. Биъ менгена лаьрхIа даьд колхозо бераш деча исташтa ше хьалдаь цIа.

ДIахо йодача хана а цу гIулакха мел эшаргдола хIама Iалашдергда М. Горьке цIерахча колхозо.

Доккха баркал йоах кхалнаха, из цIа хьалдаьраштa. Цу гIулакхо чIоагIа новкъостал дергда тхона.

В. СУХАНОВ.

ТIЕХЬАДИСА ГIУЛАКХАШ ДIАДУВЛ

Дуккхача хана денз хьадоагIа нохчаштеи гIалгIаштеи юкъе сага пхьена саг вувлга. Ший саг вийча цун пхьа леха тIехьа ца валар денал ца хилар лоархIаш хиннад. Да, воI, воша метталдаь-воша, наьна-воша, даьвеший воI вия а лехаш хиннаб пхьа. Дуккхача бIаьшерашка лаьттад из къиза, унзара, нийса доаца «даьй Iаьдал» нохчаштеи гIалгIаштеи юкъе. Саг вийнача сага гаргара хилар мара кхы бехк боацаш бола дуккха нах дуьнен морзонах баьхаб цу «Iаьдало».

Советски Iаьдал латтача шерашка доккхий хувцамаш хиннад Нохч-ГIалгIайче. Хувцаденнад вахар, чакхъяьннай мехка культурни революци, хувцабеннаб нохчийи гIалгIайи шоаш а. Дика кхийттаб уж хIанз даьх диса «Iаьдалаш» а дерригаш ца хиларах хьаллаца дезаш. Цудухьа шоаш оарцагIбаьннаб Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой дIаяхача замах юхедиса зуламера гIулакхаш дIадахара. Цу гIулакхех эггара зенегIа дарех лерхI цар пхьена саг вер. Коммунизм хьалъеш боахкача советски наха юкъе хила йиш яц цу тайпара ийрча гIулакхаш, йоах цар.

Иштта йоахар укх деношка Надтеречни районерча Лоха Новре яхача юрта хиннача собране гулбеннараша а.

Цу собране хиннача кхал наха а маIача наха а, бIаьра баьннача бокнхийча наха а кхувш боагIача кагийча наха а яьхар цаI дар, дIаяхача замах юхедиса зуламе гIулакхаш дIадаха дезалга. БIаьра ваьннача Сулейманов Вахас аьлар, «вайна лоалах бахача черсашта, хIираштa, кхыча къамашта юкъе долаш дац пхьена саг вер. Цар моццагIе а дIакхессад из гIулакх. ДIадоалаш латт из ийрча гIулакх вайна юкъера а. Беррига нохчийи гIалгIайи декхарийла ба из гIулакх хаьдда юкъера дIадаккхара оарцагIбовла. Аз баркал оал дуккхача хана денз шоашта юкъе лаьтта моастагIал дIадаккха дош а денна тахан укх собране вайна юкъе багIача вай юртахошта а тIабаьхкача хьаьшашта а».

Ши дов тайра цу собране цу дийнахьа. Кулге а баха къинтIера баьлар шоай да вийнараштa вежарий ДагаевгIар. Иштта ерригача юрта хьалхашка кулге а ваха битир ший виIий пхьа Идрисова Нукъамана а.

Цар дош делар вIаши дотгаIал леладе, совхозий кхашкеи фермашкеи вIаши гIо а деш цхьана болх бе.

Иштта хьахулаш латт советски наьха керда отношенеш, керда коммунизм хьалъерий сакхетам. Цунга дех вай КПСС кердача Программа.

М. КЕРИМОВ.

Айленнача хьинарца

«Беррига юрта боахам дIахо дегIаахара керттера звенои хьайбай боахам чехкка дегIабара базеи я ялат мамогга дукхагIа даккхар», — йоах парте Программа. Парте хьалхашка оттадаь из декхар толамца кхоачашдара бIаьстанарча юртбоахама балхашта чIоагIа кийчо еш я Грозненски районера «Аргун» яха колхоз.

Кен, баьцаш, кIезига пайда лу кхыйола культураш кIезиг а яь укх шера дукхагIа хьажкIаш дIаювргйолаш лаьттан структура хийцай цига. Масала, соахка ялатийна лаьрхIа 700 гектар хьажкIаш дIайийна хиннаяле, укх шера 850 гектар е лерхI. Ерригa хьажкIаш квадратно-гнездови хьисапе дIае а, хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий 50 центнерал кIезнгагIа йоацаш чуя а дага ба уж.

Цул совгIа, города Грозненa юхе а уллаш эггара хьалха кердача баьца даарашца городера къахьегамхой Iалашбе безаш ше хилара лоархIам а беш кабуц, помидораш, нарсаш, хохаш, иштта кхыдола баьца даараш 120 гектара тIа дIаде кийчо еш а я колхоз. Цу гIулакха парникаш тоаеш, удобренеш йохкаш, фу кийчдеш, кхы эшаш дола агротехнически балхаш деш йоалл из.

Дерригa а балхаш толамца кхоачашдара техника ханнахьа тоаяь я к к х а р Iалаьмате боккха лоархIам болаш хилар кхета а деш 31-негIа 20 трактор, 10-негIа 9 сеялка, нохараш, макхаш кхыйола еррига тIехьаювза инвентарь хIанзале тоаяьй колхоза механизатораша.

Республика «Сельхозтехника» объединене викал юкъе а волаш колхоза юртбоахама техника тоаярга хьежача технически комиссе из болх дика лаьрхIаб.

Техника тоаеча шоай балха нормаш 150—200 процент кхоачашъяьча 11 механизатора ахчанца совгIаташ деннад колхоза правлене. Царех ба № 1 йолча тракторни бригада бригадир нов. Н. Пустынников, цун помощникаш В. Добрынин, С. Массаев, трактористаш Д. Боршиков, Н. Горбатов, иштта кхыбараш.

Юхейиса 11 трактор, сеялка планах 20-ча феврале тоае езача 5-ча феврале, йоли силоси хьакха а чуэца а машинаш, инвентарь 1-ча марта, ялат хьокха, оарда машинаш, инвентарь 1-ча апреле тоаяь яккха дош деннад механизатораша.

Иштта дика кийчо яьй колхозо хьажкIаши баьца дaараши ханнахьа дIайийна яхара эша кхыдола балхаш кхоачашдара а. Дерригa а лаьтташ гурахье а аьхад, уж звеной балхашка хьежжа дIанийс а даь царна дIатIа чIоагIдаьд, звеноводашца а механизаторашца а агротехниках уж дIакхетабеш занятеш яьй, хIанз кхашка удобренеш йохкаш латт.

Семилетка диъалагIча шера планаш тIеххоачашъе лоархIаш ба «Аргун» колхоза къахьегамхой.

Д. ЭСТЕМИРОВ.

№ 2 йола „Агитатора блокнот"

Укх деношка кепа а теха арадаьннад КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела аргIах дола № 2 йола «Агитатора блокнот».

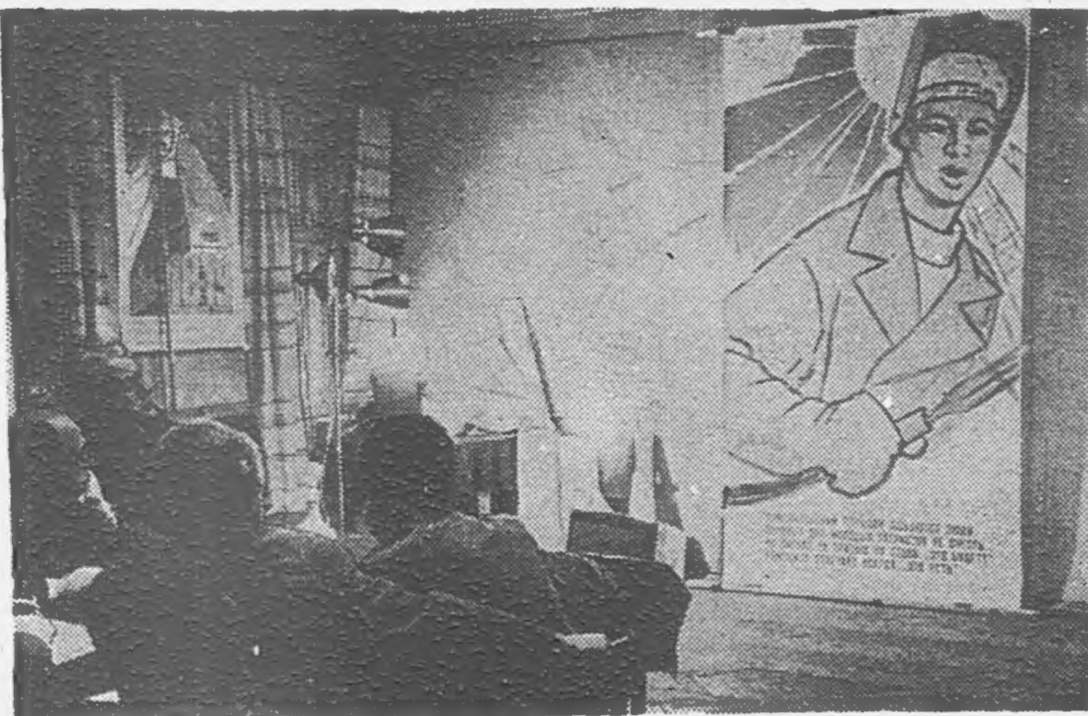
Цу тIа кепа техай СССР Лакхехьарча Совета хоржамех долча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указа, парте обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместителa В. Янгульбаева язъяьча «Хоржамий кампани хулача хана агитаци дикагIа е» яхача статьяна.

«Кердача шера керда планаш» яхача рубрика кIал кепа техай «Малгобекнефть» шоллагIча промысла коммунистически къахьегама коллективо республикерча къахьегамхошка даьча кхайкаралаи, семилетка диъалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь йоаржае аьнна КПСС обкома бюрос яьча решененеи. Блокнота тIа кепа техай «Малгобекнефть» коммунистически къахьегама цхьоалагIча промысла заведующе М. Паукеи «Красный молот» завода токара А. Филатовеи яьча выступленешта.

ДIахо «Агитаце опытах» яхача разделе кепа техай парте Старопромысловски райкома секретара Н. Бекетова язъяьча «Декхараш кхоачашдара тIаерзаяь а пайданера а я агитаци» яхачеи Грозненски локомотивни депо пенгазета редактора Г. Анохова язъяьча «ХIара денна арадувла пенгазет» яхачеи статьяшта.

Агитатора новкъостала укх гаргарча 20 шера СССР халкъа боахам дегIабоалабара йола факташи цифраши еннай блокнота тIа.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

МОСКВА. Художникий группа хьалхленца пхи шу хьалха хьаяьй агитационни плаката мастерски. РОСТА-аи ТАСС-аи «корий» принципаш я цу мастерске ший балха ларде лаьцараш.

ХIанз дукха ха йоацаш мастерске арахийцай эзарлагIа йола агитационни плакат.

СУРТА ТIА: художественни совете агитплакаташка хьожаш боахк.

Э. Евзирихина сурт.

ТАСС фотохроника.

УРУС-МАРТАНОВЦАШ КИЙЧЛУШ БА республикански смотрага

Художественни самодеятельноста йиъалагIа республикански смотр хургйолга хьакхайкадаьча дийнахьа денз цу гIулакха чуйинна кийчо еш я Урус-Мартана район. Цу гIулакха лаьрхIа школай хьехархой, медицински болхлой, райисполкома, КПСС райкома, комсомола райкома болхлой юкъе а болаш смотрови комиссеш вIашагIъеххай райцентре, юрташка.

Цу комиссеша доккха новкъостал ду художественни самодеятельноста коллективаш вIашагIтохара. Республикански смотрага дика кийчбалара хIанзале Алхазуров, Алхан-Юрт, Урус-Мартан яхача юрташка собранеши совещанеши яьй. ХIанз районе смотрага кийчлуш 13 самодеятельни коллектив я.

Йоккха программа кийчъю республикански смотрага Урус-Мартана районни культура ЦIено. Цига художественни самодеятельносте дакъа лоацаш 90 саг ва. Тайп-тайпара специалисташ ба самодеятельносте дакъа лоацараш.

Культура ЦIагIа вIашагIтехача 82 саг чувоагIача хоро моттигерча автораша К. Джабраиловеи А. Паскаевеи язъяь «Тоале, тха Урус-Мартан», «Коммунистически бригадай марш», «Баьстана сердалонаш» яха иллеш кийчдаьд.

Къилбаседа-Кавказа тайп-тайпарча къамий халхараш кийчдаьд 32 саг чувоагIача йоккхача халхарий коллективо. Масала, «Симт» яха хIирий халкъа, дукхача наха цхьан ду гIалгIай халхар, товраща ду халхараш кийчдаьд самодеятельни коллективо. Халхара коллектив вIашагIтохача а смотрага уж кийчъеча а чIоагIа къахьийгад Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни балетмейстера Д. Чехрадзе.

Кердеи сакъердамеи кийчъяьй коллектива солисташа шоай репертуар. Хоза оаз йохийташ, дика оал нохчий халкъа иллеш художественни самодеятельносте дакъа лоацача къонача солиста А. Дудаева. КIоаргга уйла йолаш, дег чура эрсий халкъа иллеш оал солисташа Ж. Лукьяноваси В. Белокопытоваси.

Дукхалга диллача районничоа дукха тIехьайисаяц Гехински юртарча культура ЦIен самодеятельни коллектив. Цига художественни самодеятельносте дакъа лоацаш 83 саг ва. Культура ЦIагIа керда вIашагIтехай хоровой, халхарий, драматически, струнни кружокаш. Струнни оркестра дика кулгал ду Гехински юкъерча школа хьехархочо М. Алибекова. Струнни оркестро кийчъяьй Нохч-ГIалгIай халкъа темах йола мелодеш.

Массане дог гIоздоаккхаш хIама да самодеятельни коллективе нохчий кхалнаха дакъа лоацаш хилар. ХIанз культура ЦIагIа вIашагIтехача самодеятельни коллективе дакъа лоацаш 17 нохчий йоI я.

Хьалха дIаихача республикански смотрашка вIалла кийч ца луш хиннача Краснопартизански, Чечен-Аулски, иштта кхыйолча а клубашка вIашагIтехай самодеятельни коллективаш.

Районе цхьаккха клуб йисаяц 4-ча республикански смотре дакъа лацара кийчо ца еш. ХIанз районе болх беш 34 художественни самодеятельноста кружок я, 900 саг чу а воагIаш, хIаьта дIахо йодача хана 1700-нега кхоачаш нах юкъеоза лаьрхIад царна. Репертуар керда яьккхай кердача иллешца, стихашца, интермедешца, нохч-гIалгIай моттигерча авторий баснешца.

Района художественни самодеятельноста коллективашта репертуараш кийчъяра чIоагIа новкъостал даьд республикански халкъа творчества ЦIено.

Цхьабакъда, 4-ча республикански смотрага кийчлуш деча балхашца дукха нийслу терко е йоагIаш кхоачамбоацараш а. Цхьаццайолча юрташкарча смотрови комиссеша шоай болх лерттIа лелабац. Масала, Йоккхача-АтагIарчеи Рошничунскии юрта Советаш керттера кулгалхой а хинна дIаэттаяц 4-ча республикански смотрага художественни самодеятельноста коллективаш кийчъяра. Смотрага дика кийчбалара мела лелабу клубни учрежденеша комсомольски организацешцара бувзам. Дика материальни база, кадраш йолча районни культура ЦIено кIезига новкъостал ду юрташкарча культучрежденешта смотрага кийчлуча хана.

Р. ИЗМАЙЛОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства инспектор.

СЕРДАЛО

4-гIа оагI. 25 январь, 1962 шу.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — «Ноэль фортюна». Долалу: 10, 12.30, 3, 5.30, 8, 10.10.

ЗIамига зал № 1 — «Цхьа гектар сигале».
Долалу: 8.30, 10.40, 12.50, 3.10, 5.20, 7.30, 9.40.

ЗIамига зал № 2 — «Цхьа гектар сигале».
Долалу: 9, 11.10, 1.20, 3.30, 5.40, 7.50, 9.50.

ЗIамига зал № 3 — «Цхьа гектар сигале».
Долалу: 9.30, 11.40, 1.50, 4, 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре
«ТIахьехам» (ши сеанс цхьана).
Долалу: 8.20, 11.20, 2.45, 6, 9.30.

Городе Грозне, Южная улицагIа, 40, вахача гр-н **Киреева** Юрий Николаевича суде деннад городе Грозне, ул. Южная, 40, яха **Киреева** Нина Ивановна йитарах дола дош.

Дош дувцаргда городе Грозне, Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03017 Заказ № 440